

Mestna občina Celje

Mladi za Celje

ODNOS DIJAKOV GIMNAZIJE CELJE - CENTER DO SPLAVA

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorica:

PIA ŽIŽEK, 4. Č

Mentorica:

VALERIJA ZORKO, prof.

Celje, marec 2018

Gimnazija Celje - Center
Program: Splošna gimnazija

ODNOS DIJAKOV GIMNAZIJE CELJE - CENTER DO SPLAVA

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICA:
PIA ŽIŽEK, 4. Č

MENTORICA:
VALERIJA ZORKO, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, marec 2018

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so pripomogli k nastanku raziskovalne naloge, še posebej dijakinjam in dijakom, ki so si vzeli čas in izpolnili mojo anketo ter tako prispevali k pridobivanju potrebnih statističnih podatkov.

Zahvaljujem se ravnatelju šole, profesorju Gregorju Deleji, za posredovanje anketnega vprašalnika in za vsestransko pomoč ter profesorjema Bergit Vrečko za slovensko in Bojanu Kostanjšku za angleško lekturo naloge.

Prav posebej pa se zahvaljujem svoji mentorici, profesorici Valeriji Zorko, ki me je vodila, usmerjala in s svojimi predlogi pripomogla h končni obliki raziskovalne naloge.

KAZALO

POVZETEK	1
ABSTRACT	2
1. UVOD.....	3
1. 1 OPREDELITEV PROBLEMA	3
1. 2 CILJI	3
1. 3 HIPOTEZE.....	4
1. 4 IZBOR IN PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH METOD	4
1. 4. 1 IZBOR IN UPORABA METOD.....	4
1. 4. 2 MERSKI PRIPOMOČKI.....	4
1. 4. 3 VZOREC.....	5
2. TEORETIČNI DEL.....	6
2. 1 POJEM	6
2. 2 ZGODOVINA SPLAVA.....	6
2. 3 PRAVNA UREDITEV UMETNE PREKINITVE NOSEČNOSTI V EVROPI	7
2. 4 PRAVNA UREDITEV UMETNE PREKINITVE NOSEČNOSTI V SLOVENIJI.....	8
2. 5 VRSTE SPLAVA	9
2. 5. 1 SPONTANI SPLAV.....	9
2. 5. 2 UMETNI (MEDICINSKI) SPLAV	9
2. 6 FETALNE SMRTI.....	10
2. 7 ŠTEVILO SPLAVOV V SLOVENIJI.....	11
2. 8 MOŽNE FIZIČNE IN PSIHIČNE POSLEDICE SPLAVA	11
2. 8. 1 FIZIČNE POSLEDICE	11
2. 8. 2 PSIHIČNE POSLEDICE.....	12
2. 9 STALIŠČE JAVNOSTI DO SPLAVA	12
2. 10 MNENJE RIMSKOKATOLIŠKE CERKVE O SPLAVU	13
3. EMPIRIČNI DEL.....	18
3. 1 DEMOGRAFSKI PODATKI ANKETIRANCEV	18
3. 1. 1 VZOREC.....	18
3. 1. 2 SPOL ANKETIRANCEV.....	18
3. 1. 3 LETNIK, KI GA OBISKUJEJO ANKETIRANCI	19
3. 1. 4 KRAJ BIVANJA.....	20

3. 2 VSEBINSKA ANALIZA.....	21
3. 2. 1 OPREDELITEV DO PRAVICE DO SPLAVA KOT TEMELJNE ČLOVEKOVE PRAVICE, KI BI MORALA BITI DOSTOPNA VSEM.....	21
3. 2. 2 STALIŠČE ANKETIRANCEV DO SPLAVA.....	23
3. 2. 3 KLJUČNI DEJAVNIK VPLIVA NA POSAMEZNIKOVO MNENJE O SPLAVU	26
3. 2. 4 OPREDELITEV ANKETIRANCEV DO POSAMEZNIH TRDITEV	27
3. 2. 5 OKOLIŠČINE, V KATERIH BI ANKETIRANCI PODPRLI OZ. UPRAVIČILI SPLAV... 31	
3. 2. 6 POSREDNA IZKUŠNJA S SPLAVOM.....	35
3. 2. 7 VPLIV POSREDNE IZKUŠNJE NA STALIŠČE O SPLAVU	36
3. 2. 8 SEZNAVANOST S FIZIČNIMI IN PSIHIČNIMI POSLEDICAMI SPLAVA.....	37
3. 2. 9 ČE STE NA PREJŠNJE VPRAŠANJE ODGOVORILI PRITRDILNO, NAŠTEJTE NEKAJ TEH POSLEDIC.....	38
4. RAZPRAVA.....	39
4. 1 VEČINA ANKETIRANIH DIJAKOV MENI, DA JE SPLAV TEMELJNA ČLOVEKOVA PRAVICA.....	39
4. 2 NA STALIŠČE VEČINE ANKETIRANIH DIJAKOV O SPLAVU VPLIVA DRUŽINA	39
4. 3 NA STALIŠČE ČETRTINE ANKETIRANIH DIJAKOV O SPLAVU VPLIVA VERA.....	40
4. 4 VEČINA ANKETIRANIH DIJAKOV SE NE STRINJA S TRDITVIJO, DA JE POTREBNO UKINITI PRAVICO DO SPLAVA	40
4. 5 VEČINA ANKETIRANIH DIJAKOV SPLAV UPRAVIČUJE V PRIMERU POSILSTVA40	
4. 6 MANJ KOT TRETJINA ANKETIRANIH DIJAKOV POZNA NEKOGA, KI JE NAREDIL SPLAV	41
4. 7 VEČINA ANKETIRANIH DIJAKOV NI SEZNAVANA S FIZIČNIMI IN PSIHIČNIMI POSLEDICAMI SPLAVA	41
5. ZAKLJUČEK.....	42
6. VIRI IN LITERATURA.....	44
6. 1 LITERATURA	44
6. 2 SPLETNI VIRI	45
7. PRILOGA	46

KAZALO TABEL

Tabela 1: Vzorec anketiranih	18
Tabela 2: Spol anketirancev	18
Tabela 3: Letnik, ki ga obiskujejo anketiranci	19
Tabela 4: Spolna sestava anketiranih in letnik šolanja, ki ga obiskujejo	19
Tabela 5: Kraj bivanja	20
Tabela 6: Spolna sestava anketiranih in kraj bivanja	20
Tabela 7: Opredelitev anketirancev do pravice do splava kot temeljne človekove pravice	21
Tabela 8: Opredelitev anketirancev do pravice do splava kot temeljne človekove pravice (glede na spol)	22
Tabela 9: Opredelitev anketirancev do pravice do splava kot temeljne človekove pravice (glede na kraj bivanja)	22
Tabela 10: Stališče anketirancev do splava	23
Tabela 11: Stališče anketirancev do splava (glede na spol)	24
Tabela 12: Stališče anketirancev do splava (glede na kraj bivanja)	25
Tabela 13: Dejavnik, ki najbolj vpliva na anketirančevo/posameznikovo stališče o splavu	26
Tabela 14: Dejavnik, ki najbolj vpliva na anketirančevo/posameznikovo stališče o splavu (glede na spol)	27
Tabela 15: Opredelitev anketirancev do posameznih trditvev	28
Tabela 16: Opredelitev do trditve <i>Potrebno je ukiniti pravico do splava</i> (glede na spol)	29
Tabela 17: Opredelitev do trditve <i>Splav je nekaj sramotnega</i> (glede na spol)	29
Tabela 18: Opredelitev do trditve <i>Splav je škodljiv za zdravje ženske</i> (glede na spol)	29
Tabela 19: Opredelitev do trditve <i>Splav ni primeren za mlade ženske</i> (glede na spol)	30
Tabela 20: Opredelitev do trditve <i>Splav naj bi se uporabljal samo takrat, ko odpove druga kontracepcijska metoda</i> (glede na spol)	30
Tabela 21: Opredelitev do trditve <i>Tudi moški mora prevzeti svoj del odgovornosti pri odločitvi za splav</i> (glede na spol)	30

Odnos dijakov Gimnazije Celje - Center do splava

Tabela 22: Opredelitev do trditve <i>Splav je boljši od drugih kontracepcijskih metod</i> (glede na spol)	30
Tabela 23: Opredelitev do trditve <i>Splav je zelo učinkovit način načrtovanja družine</i> (glede na spol)	31
Tabela 24: Opredelitev do trditve <i>Splav je družbeno sprejemljiv</i> (glede na spol)	31
Tabela 25: Okoliščine, v katerih bi anketiranci podprli oz. upravičili splav	32
Tabela 26: Upravičevanje splava v primeru nenačrtovane nosečnosti (glede na spol)	33
Tabela 27: Upravičevanje splava v primeru mladoletne nosečnosti (glede na spol)	33
Tabela 28: Upravičevanje splava v primeru rizične nosečnosti (glede na spol)	33
Tabela 29: Upravičevanje splava v primeru ugotovljenih nepravilnosti na zarodku (glede na spol)	34
Tabela 30: Upravičevanje splava v primeru incesta (glede na spol)	34
Tabela 31: Upravičevanje splava v primeru posilstva (glede na spol)	34
Tabela 32: Posredna izkušnja s splavom	35
Tabela 33: Posredna izkušnja s splavom (glede na kraj bivanja)	35
Tabela 34: Vpliv posredne izkušnje na stališče anketirancev o splavu	36
Tabela 35: Vpliv posredne izkušnje na stališče anketirancev o splavu (glede na kraj bivanja)	36
Tabela 36: Seznanjenost s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava	37
Tabela 37: Seznanjenost s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava (glede na kraj bivanja)	37

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število dovoljenih splavov v Sloveniji v letih od 2000 do 2016	10
Graf 2: Število dovoljenih splavov na 1000 žensk, starih od 15 do 45 let, v letih od 2000 do 2016	11
Graf 3: Razlika v odnosu do splava med vernimi in nevernimi med letoma 1993 in 2008	16
Graf 4: Stališče mladih slovenskih katoličanov do splava	16
Graf 5: Spol anketirancev	18
Graf 6: Letnik, ki ga obiskujejo anketiranci	19
Graf 7: Kraj bivanja	20
Graf 8: Opredelitev anketirancev do pravice do splava kot temeljne človekove pravice	21
Graf 9: Stališče anketirancev do splava	23
Graf 10: Dejavnik, ki najbolj vpliva na anketirančevo/posameznikovo stališče o splavu	26
Graf 11: Opredelitev anketirancev do posameznih trditev	27
Graf 12: Okoliščine, v katerih bi anketiranci podprli oz. upravičili splav	31
Graf 13: Posredna izkušnja s splavom	35
Graf 14: Vpliv posredne izkušnje na stališče anketirancev o splavu	36
Graf 15: Seznanjenost s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava	37

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Spletna anketa za dijake Gimnazije Celje - Center	46
--	----

POVZETEK

Odnos dijakov Gimnazije Celje - Center do splava

V svoji nalogi proučujem odnos dijakov Gimnazije Celje - Center do splava.

Na začetku raziskovalne naloge predstavljam zgodovino in vrste splava, zakonsko ureditev v različnih državah, možne posledice splava in stališče Rimskokatoliške cerkve do te problematike.

Empirični del temelji na anketi. Zanimalo me je, ali dijaki menijo, da je pravica do splava temeljna človekova pravica, kateri dejavnik najbolj vpliva na njihovo stališče, v katerem primeru se jim splav zdi dopusten, koliko dijakov je že imelo posredno izkušnjo z njim in ali so seznanjeni z njegovimi fizičnimi in psihičnimi posledicami.

Anketiranci pravico do splava večinoma dojemajo kot temeljno človekovo pravico. Dijaki splav podpirajo iz socialnih (mladoletnost matere, slab materialni položaj, nosečnost kot posledica posilstva) in medicinskih razlogov (rizična nosečnost, nepravilnosti na zarodku). Na stališče dijakov do splava najbolj vpliva družina, drugi dejavniki (okolje, vera, mediji) pa precej manj. Večinoma se z ukinitvijo pravice do splava ne strinjajo, saj splav zanje ni nekaj sramotnega. Prav tako se ne strinjajo, da je splav (le) ena izmed kontracepcijskih metod in način načrtovanja družine. Strinjajo se, da je splav škodljiv za zdravje ženske. Večina dijakov še ni imela posredne izkušnje s splavom, na stališče večine tistih, ki poznajo koga, ki se je s tem srečal (kot nesojena oče ali mati), pa ta izkušnja ne vpliva. Večina dijakov ni seznanjenih s fizičnimi in psihičnimi posledicami, ki jih splav pusti na ženski.

KLJUČNE BESEDE: splav, Rimskokatoliška Cerkev, mladostniki, dijaki, Gimnazija Celje - Center

ABSTRACT

The attitude of students of Gimnazija Celje - Center towards abortion

In this research paper I deal with the attitude of students of Gimnazija Celje - Center towards abortion.

Firstly I present the history and types of abortion, legislation on abortion in different countries, possible side effects after abortion and Roman Catholic Church's point of view (opinion) on this issue.

The empirical part of this research paper is based on the survey. I wanted to find out if students perceived the right to artificial termination of pregnancy as the basic human right, which factor affects their opinion on abortion the most, in which case they find abortion acceptable and tolerable, how many students have already had indirect experience with abortion and if they are familiar with its possible side effects.

The respondents mostly view the right to artificial termination of pregnancy as the basic human right. Students support abortion out of social (teenage mother, poverty, pregnancy from rape) and medical reasons (high-risk pregnancy, irregularity during fetal development). Family affects students' opinion on abortion the most, other factors (environment, religion, media) not as much. They mostly disagree with abolition of the right to artificial termination of pregnancy, because they do not shame abortion. They also disagree with abortion being (only) one of contraception methods and ways of family planning. They agree that abortion is harmful to the mother. Most of the students have never had indirect experience with abortion. The opinion on abortion of students, who know somebody who has gone through abortion, is not affected by this experience. Most of the respondents are not familiar with possible physical and emotional side effects of abortion.

KEY WORDS: abortion, Roman Catholic Church, youth, students, Gimnazija Celje - Center

1. UVOD

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Vprašanje o splavu je eno izmed sodobnih vprašanj, ki izrazito polarizira ljudi – obstaja veliko polemik okrog etike oz. bioetike splava. Nekateri splav dojemajo kot temeljno človekovo pravico, spet drugi kot umor. Prav to nasprotje in statistike, ki v zadnjih letih prikazujejo upadajoče število splavov v Sloveniji, so me spodbudile k temu, da raziščem, kakšen odnos imajo mladostniki, natančneje dijaki Gimnazije Celje - Center, do splava.

Umetna prekinitev nosečnosti je sredstvo kontracepcije, o katerem govorimo takrat, ko namerno prekinemo nosečnost oz. viabilnost ploda. Torej gre za medicinski poseg, ki se opravi na zahtevo nosečnice in pri katerem se izzove zaključek nosečnosti, še preden se otrok rodi. Bistvo je, da gre za namerni poseg proti človeškemu življenju med spočetjem in rojstvom. S tem se nosečnost prekine in konča s smrtjo zarodka. Spontano prekinitev nosečnosti lahko povzročijo nepravilnosti pri razvoju zarodka ali njegova smrt, umetno pa splav izvajajo v medicini iz terapevtskih razlogov ali na podlagi odločitve nosečnice.¹

Problematika splava je v slovenski strokovni literaturi kar dobro raziskana, prav tako je na področju publicistike na voljo dosti aktualnih člankov. Na temo odnosa mladostnikov do splava pa je referenčnih del manj. Tudi to dejstvo me je spodbudilo, da raziščem omenjeno tematiko v svojem okolju – na Gimnaziji Celje - Center.

Termina splav in abortus imata enak pomen (prekinitev nosečnosti). Ker se v domači strokovni literaturi največkrat uporablja slovenski izraz splav, sem se odločila, da bom v svoji raziskovalni nalogi uporabljala slednjega.

1.2 CILJI

- Predstaviti zgodovino in vrste splava ter zakonsko ureditev v različnih evropskih državah,
- raziskati odnos dijakov Gimnazije Celje - Center do splava,
- ovrednotiti lastne hipoteze, seznaniti se z metodami raziskovanja v sociologiji.

---

¹ Pisnik, 2012, str. 12.

1. 3 HIPOTEZE

H1 Večina anketiranih dijakov meni, da je splav temeljna človekova pravica.

H2 Na stališče večine anketiranih dijakov o splavu vpliva vzgoja v družini.

H3 Na stališče četrtine anketiranih dijakov o splavu vpliva vera.

H4 Večina anketiranih dijakov se ne strinja s trditvijo, da je potrebno ukiniti pravico do splava.

H5 Večina anketiranih dijakov splav upravičuje v primeru posilstva.

H6 Manj kot tretjina anketiranih dijakov pozna nekoga, ki je naredil splav.

H7 Večina anketiranih dijakov ni seznanjena s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava.

1. 4 IZBOR IN PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH METOD

1. 4. 1 IZBOR IN UPORABA METOD

Pri raziskovanju sem v teoretičnem delu uporabila opisno metodo, pri čemer sem si pomagala s pregledom literature, torej s sekundarnimi viri. Pomagala sem si tudi s spletom, seveda pa sem upoštevala tudi rezultate raziskav slovenskega javnega mnenja.

Empirični del temelji na metodah analize in sinteze ter primerjalni metodi.

1. 4. 2 MERSKI PRIPOMOČKI

Za raziskovanje problema sem uporabila metodo spraševanja – anketo z dvanajstimi vprašanji. Vsa vprašanja so bila zaprtega tipa razen enega, pri katerem so morali anketiranci naštetih nekaj fizičnih in psihičnih posledic splava. Pri drugih vprašanjih so anketiranci (dijaki) imeli na voljo več odgovorov. Anketa je bila od 8. do 28. januarja 2018 dostopna na spletnem mestu <https://www.1ka.si/>. Omenjena spletna stran je odprtokodna brezplačna aplikacija Univerze v Ljubljani, ki se uporablja za izdelavo spletnih vprašalnikov.

Prednosti ankete:

- omogočanje natančne primerjave med razlikami pri odgovorih in lažjo obdelavo podatkov (analiza),
- možnost posploševanja,
- pridobivanje podatkov večjega vzorca.

Pomanjkljivosti ankete:

- vprašanja niso natančno zastavljena,
- vprašanje že ponuja odgovor,
- anketiranec lahko anketo preneha izpolnjevati, še preden jo dokonča, kar povzroča različno število odgovorov pri posameznih vprašanjih.

Pri anketi ločimo tri tipe vprašanj:

- vprašanja odprtega tipa: anketiranec sam izrazi svoja stališča v kratkem sestavku,
- vprašanja zaprtega tipa: anketirancu ponudimo že vnaprej oblikovane odgovore na vprašanje, med katerimi izbira,
- vprašanja kombiniranega tipa: t. i. možnost izbire 'drugo', s čimer omilimo slabosti zaprtih tipov vprašanj.

Poleg teh vprašanj lahko uporabimo tudi ocenjevalne lestvice, s katerimi ugotavljamo, koliko se posamezniki z določenimi izjavami strinjajo. Z njimi razporejamo podatke v kategorije oziroma stopnje, poznamo pa tri vrste lestvic:

- opisne: posamezne stopnje so jasno določljive, vendar zahtevajo več branja,
- številske: besede zamenjamo s številčnimi vrednostmi,
- grafične: ne uporabimo stopenj, temveč le dve skrajnosti.

Kombiniramo lahko vse vrste lestvic, kar omogoča lažjo statistično obdelavo podatkov. Slaba stran lestvic je, da včasih stopnje niso dovolj natančno določene.

1. 4. 3 VZOREC

Anketiranje sem izvedla v vseh letnikih Gimnazije Celje - Center. Na anketo je odgovarjalo 342 dijakov od 1. do 4. letnika. Anketo so reševale tako dijakinje (300) kot dijaki (42). Razmerje med njimi je 300 : 42 v korist dijakinj, kar je podobno tudi strukturi dijakov na šoli (735 : 153).

Anketo je začelo reševati 342, dokončalo pa jo je 296 dijakov; 46 anketirancev je namreč anketo prenehalo izpolnjevati, še preden so jo dokončali, kar je povzročilo različno število odgovorov (n) pri posameznih vprašanjih. Glede na to dejstvo sem pri vsakem vprašanju upoštevala vse odgovore, zaradi česar je vrednost n pri vsakem odgovoru drugačna.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 POJEM

Splav (lat. abortus) pomeni prekinitev nosečnosti, preden lahko embrio oziroma fetus zaživi samostojno. V zdravniški stroki se spontani splav (neprostovoljni, spontana prekinitev nosečnosti iz fizičnih razlogov) prav tako imenuje abortus, vendar pa se izven medicinskih krogov izraz največkrat uporablja za opis prostovoljnega procesa, ki konča nosečnost, preden je zarodek sposoben za življenje, torej je viabilen.²

V svoji nalogi se bom poglobila v splav kot prostovoljni proces.

2.2 ZGODOVINA SPLAVA

Splav so ljudje poznali in izvajali že v antični (grško-rimski) dobi, da bi z njim uravnavali število svojih potomcev.

Evropska kultura je bila in je še vedno v veliki meri vezana na krščanstvo, ki pa na podlagi katoliškega nauka splav obsoja. Tudi nekrščanska verstva, predvsem judovstvo in hinduizem, ga prepovedujeta. Islamska vera pa ga prepoveduje od 120. dneva po spočetju.³

Veliko vlogo pri dojemanju splava je imel Hipokratov nauk in tudi prisega po njegovih besedah: »... *ne bom nobeni ženski dal sredstva za uničenje telesnega plodu.*« Podobna, a sodobnejša je Ženevska prisega: »*Brezpogojno bom spoštoval človeško življenje od samega spočetja.*« Podobno, čeprav že manj strogo oblikovan je odstavek iz Mednarodnega kodeksa zdravniške etike Svetovnega združenja zdravnikov (Ženeva 1948 oz. London 1949): »*Splav iz medicinskih razlogov se sme izvršiti, če to dovoljujeta zdravnikova vest in nacionalna zakonodaja.*«⁴

V 19. stoletju se je zaradi spremenjenih družbenih razmer pojavila množična želja po omejevanju rojstev. Ker ni bilo na voljo primernih zaščitnih sredstev, so se ženske zatekale k nedovoljenemu, nezakonitemu splavu, ki pa so ga opravljali predvsem »mazači« brez ustrezne strokovne izobrazbe, zato so bile posledice zelo hude. Veliko žensk je umrlo, mnoge pa so ostale vse življenje nesposobne za delo.⁵

---

² Kunstelj, 1987, str. 14–16.

³ Kunstelj, 1987, str. 14–16.

⁴ Kunstelj, 1987, str. 17.

⁵ Škorjanc Podkrižnik, 2012, str. 13–14.

2. 3 PRAVNA UREDITEV UMETNE PREKINITVE NOSEČNOSTI V EVROPI

Prva država, ki je splav uzakonila, je bila Sovjetska zveza, in to kmalu po revoluciji, leta 1920, pod njenim vplivom pa je v petdesetih letih tako storila tudi večina drugih vzhodnoevropskih držav.⁶

V zvezi z umetno prekinitvijo nosečnosti obstajajo v Evropi štiri sistemi oz. štiri osnovne rešitve:

- Absolutna prepoved umetne prekinitve nosečnosti (za ta sistem je značilno, da je umetna prekinitvev nosečnosti popolnoma prepovedana).
- Prepoved, vendar različna obravnava glede na okoliščine (v državah, kjer je umetna prekinitvev nosečnosti protipravno dejanje, je to vprašanje urejeno s kazenskimi zakoni, kar pomeni, da se umetna prekinitvev nosečnosti sicer ne kaznuje, če za to obstajajo določeni razlogi (zdravstveni, evgenični, pravni oz. moralni, zdravstveno-socialni in socialni)).
- Umetna prekinitvev nosečnosti kot pravica ženske (zadostuje že zahteva ženske).
- Kombinirani sistem (ta sistem ima največ pravnih ureditev) pomeni, da o umetni prekinitvi nosečnosti odloča ženska sama, ne da bi za to navajala razloge, vendar le do določene gestacijske starosti. To pomeni, da je postavljen pogoj, da je noseča krajši čas (v večini ureditev do dvanajstega tedna, pri nas do desetega), če pa gre za določene indikacije, se lahko umetna prekinitvev nosečnosti dovoli, tudi če ta traja dlje).⁷

Večina držav je uzakonila umetno prekinitvev nosečnosti z določenimi izjemami, nekatere države pa so jo legalizirale z zelo širokimi predpisi. Veliko držav je v svojih predpisih razširilo obseg indikacij, pri katerih je umetna prekinitvev nosečnosti dovoljena.⁸

Nekatere države so morale svojo zakonodajo spremeniti zaradi ugotovitve, da njene določbe nevarno vplivajo na zdravje žensk, saj so se kljub prepovedi posluževale umetne prekinitvev nosečnosti, pa čeprav nelegalno. Tako umetne prekinitvev nosečnosti večinoma ne urejajo več kazenski, ampak zdravstveni predpisi.⁹

Večina držav je spremenila svojo zakonodajo v smeri večje liberalizacije umetne prekinitvev nosečnosti (npr. Švedska, Nizozemska, Slovenija). Malo je držav, ki še naprej vztrajajo pri

---

⁶ Kunstelj, 1987, str. 19.

⁷ Pisnik, 2012, str. 63–64.

⁸ Pisnik, 2012, str. 64.

⁹ Pisnik, 2012, str. 65.

omejitvi umetne prekinitve nosečnosti (npr. Nemčija, Avstrija, Poljska), še manj pa je držav, kjer je umetna prekinitvev nosečnosti prepovedana (npr. Malta, Andora, Irska).¹⁰

Pravica do umetne prekinitve nosečnosti je ženskam zagotovljena v večini držav EU, v določenih pa trdijo, da je umetna prekinitvev nosečnosti umor nedolžnega bitja. Prepoved uporabe metode za umetno prekinitvev nosečnosti bi povzročila opravljanje umetne prekinitvev nosečnosti po nezakoniti poti.¹¹

2. 4 PРАВNA UREDITEV UMETNE PREKINITVE NOSEČNOSTI V SLOVENIJI

V Sloveniji je bil splav legaliziran oktobra 1977 in dovoljen na zahtevo nosečnice do 10. tedna nosečnosti; pred tem je bil dovoljen samo v izrednih primerih, tako kot v večini evropskih držav v tistem obdobju.¹²

55. člen Ustave Republike Slovenije (svobodno odločanje o rojstvih otrok) pravi, da je odločanje o rojstvih lastnih otrok svobodno. Država zagotavlja možnosti za uresničevanje te svoboščine in ustvarja razmere, ki omogočajo staršem, da se odločajo za rojstva svojih otrok.¹³ Navedeni člen pomeni, da ima vsak posameznik (tako ženska kot moški) pravico oziroma svoboščino, da sam odloča o tem, kdaj bo imel otroke oziroma ali jih bo sploh imel, prav tako sam odloča o številu rojenih otrok in o posledicah med rojstvi otrok. Gre za svobodno odločitev posameznika in ne morda skupno odločitev para. Seveda ima ženska zaradi naravne danosti tukaj več možnosti izbire. Moški po določeni fazi (od oploditve dalje) te pravice več ne more izvrševati.¹⁴

To ustavno določilo pomeni, da mora država zagotoviti možnost svobodnega odločanja o rojstvih otrok in posamezniku zagotavljati možnost ter pravico, da sam odloči, kdaj bo imel otroka in koliko jih bo imel – odločanje o rojstvih otrok je človekova temeljna pravica oziroma svoboščina.

---

¹⁰ Pisnik, 2012, str. 68.

¹¹ Pisnik, 2012, str. 68.

¹² SURS, URL: www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/1195 [citirano 28. 12. 2017].

¹³ Ustava RS, 2005, str. 26.

¹⁴ Škorjanc Podkrižnik, 2012, str. 5.

2. 5 VRSTE SPLAVA

2. 5. 1 SPONTANI SPLAV

Spontani splav je naravna prekinitve nosečnosti do približno 22. tedna nosečnosti (po tem obdobju govorimo o prezgodnjem rojstvu). Sprožijo ga lahko kromosomske napake, hormonski dejavniki, infekcije in nepravilnosti roditelja ter vplivi iz okolja. Večina spontanov se zgodi v prvih tednih nosečnosti, pogosto celo tako zgodaj, da ga ženska niti ne zazna. Po 10. tednu nosečnosti tveganje spontanega splava upade na manj kot 2 %. Tveganje je nekoliko večje pri starejših ženskah.¹⁵

2. 5. 2 UMETNI (MEDICINSKI) SPLAV

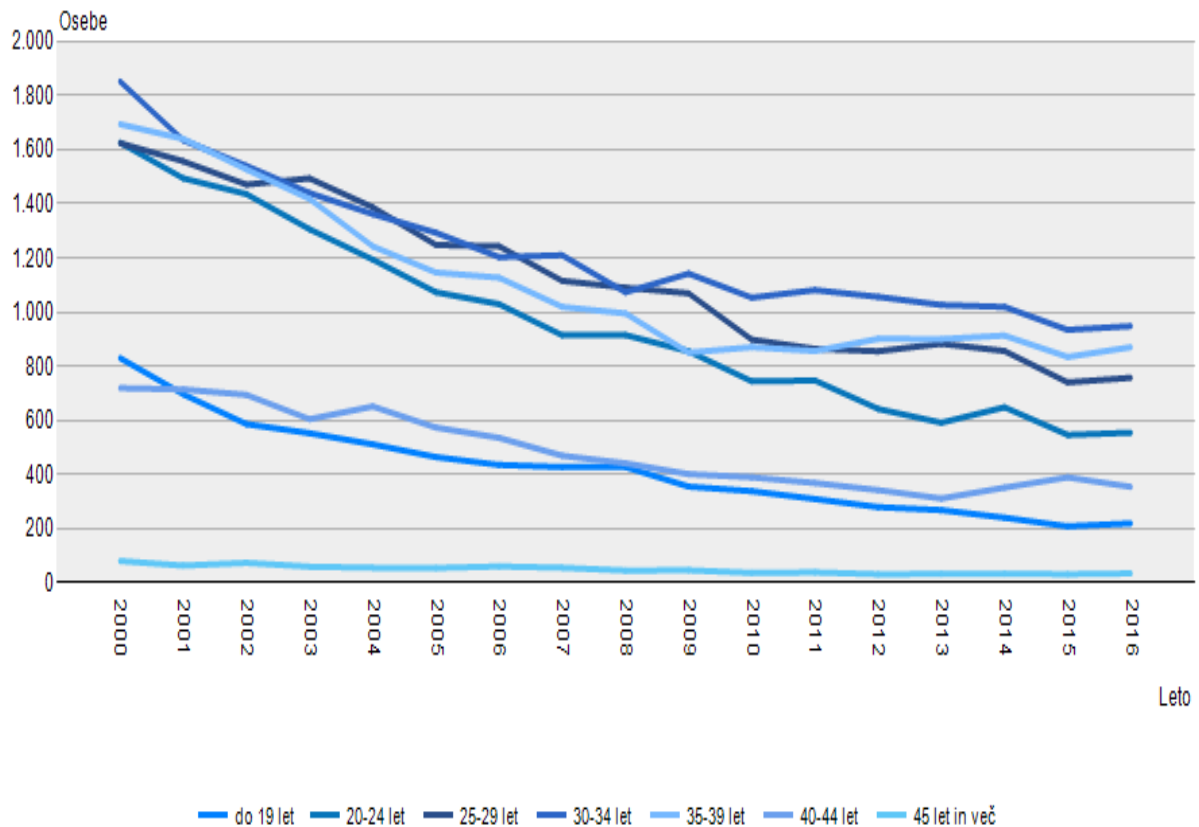
Umetni splav je namerna medicinska prekinitve nosečnosti. Način izvedbe pogojuje starost zarodka oz. plodu. Do konca prvega trimesečja je nosečnost možno prekiniti s pomočjo farmakoloških sredstev (zdravil). Splav se lahko izvede tudi s kirurškim posegom, npr. z vakuumsko aspiracijo ali, manj pogosto, z manjšim carskim rezom. Razlogi za izvajanje splava so lahko terapevtski ali na podlagi odločitve matere. Terapevtski splav se izvaja z namenom rešiti materino življenje, ohraniti njeno telesno ali duševno zdravje in v primeru razvojnih motenj zarodka oz. plodu. Splav na podlagi materine odločitve se izvaja v skladu z njeno pravico do prekinitve nosečnosti (npr. prekinitve nezaželene nosečnosti).¹⁶

---

¹⁵ Ambrož, URL: www.ringaraja.net/clanek/splav_2675.html# [citirano 26. 12. 2017].

¹⁶ Ambrož, URL: www.ringaraja.net/clanek/splav_2675.html# [citirano 26. 12. 2017].

2. 6 FETALNE SMRTI

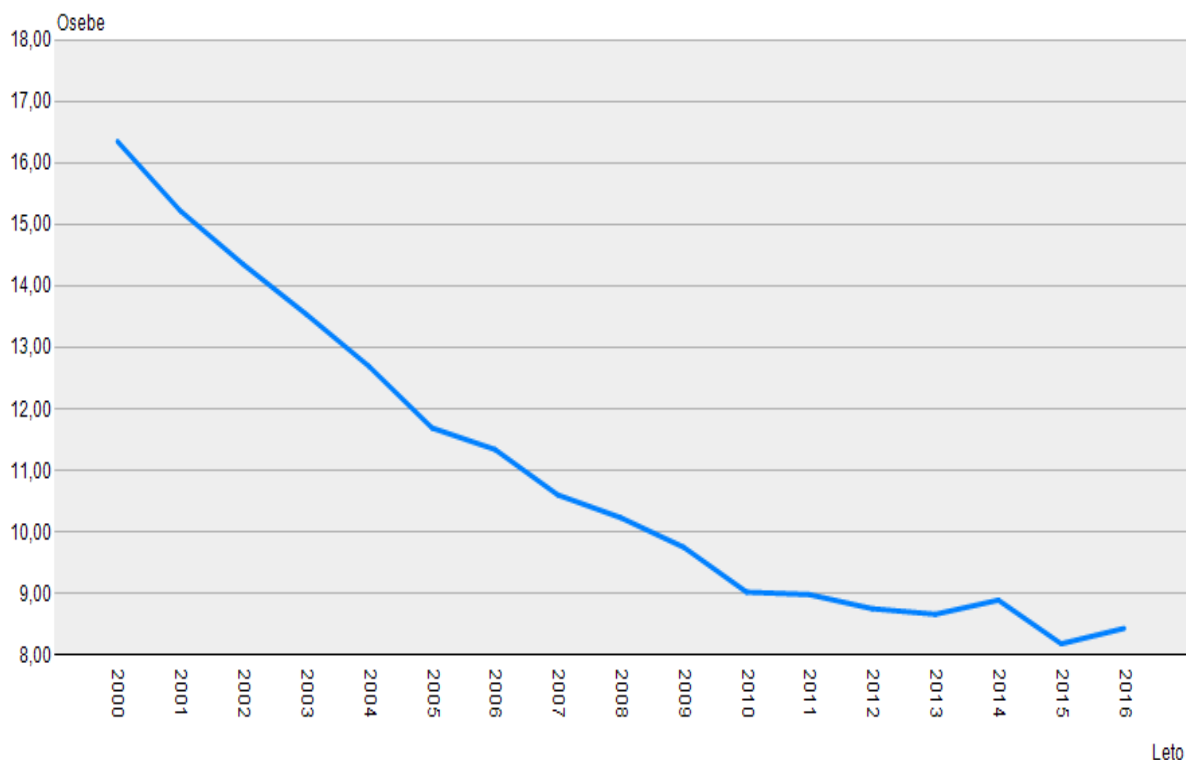
Graf 1: Število dovoljenih splavov v Sloveniji v letih od 2000 do 2016¹⁷

Graf kaže trend upadanja števila dovoljenih splavov v Sloveniji od leta 2000 do leta 2016 pri vseh starostnih skupinah.

¹⁷ NIJZ, URL:

https://podatki.nijz.si/Selection.aspx?layout=&px_tableid=FS_tb_2.px&px_path=NIJZ%20podatkovni%20portal__1%20Zdravstveno%20stanje%20prebivalstva__04%20Fetalne%20smrti&px_language=sl&px_db=NIJZ%20podatkovni%20portal&rxid=0ae81154-68ad-4fbb-8adf-cd35e6d5f69a [citirano 12. 2. 2018].

2. 7 ŠTEVILO SPLAVOV V SLOVENIJI

Graf 2: Število dovoljenih splavov na 1000 žensk, starih od 15 do 45 let, v letih od 2000 do 2016¹⁸

Število dovoljenih splavov na 1000 žensk, starih od 15 do 45 let, je od leta 2000 do leta 2016 upadalo. Leta 2014 je število dovoljenih splavov rahlo naraslo, prav tako leta 2016.

2. 8 MOŽNE FIZIČNE IN PSIHIČNE POSLEDICE SPLAVA

2. 8. 1 FIZIČNE POSLEDICE

Splav ima lahko tako fizične kot psihične posledice. Če ob splavu vsi deli zarodka in posteljice niso v celoti odstranjeni, lahko tak del povzroči vnetje, krvavitev in tudi polipe, zato je v takih primerih potreben ponoven poseg. Vnetja niso ravno redka, jih pa lahko preprečijo z antibiotičnim in protivnetnim zdravljenjem. Če ženska prvih znakov vnetja ne opazi, lahko to privede do razširitve vnetja ali celo do sepse (splošne zastrupitve telesa). Včasih lahko pri razširitvi vratu maternice pride do raztrganine, ki jo je potrebno zašiti. Kasnejše posledice so

¹⁸ NIJZ, URL:

https://podatki.nijz.si/Selection.aspx?px_tableid=FS_tb_K1.px&px_path=NIJZ%20podatkovni%20portal__1%20Zdravstveno%20stanje%20prebivalstva__04%20Fetalne%20smrti&px_language=sl&px_db=NIJZ%20podatkovni%20portal&rxid=0ae81154-68ad-4fbb-8adf-cd35e6d5f69a [citirano 12. 2. 2018].

dokaj pogoste in zelo raznovrstne. Nekatere ženske po umetnem splavu ne morejo več zanositi, najpogosteje zaradi močnejšega vnetja v maternici, predvsem v jajcevodih, ki se zlepita in postaneta neprehodna tako za jajčece kot tudi za semenčice. Tveganje za prezgodnji porod ali nizko porodno težo otroka je pri ženskah, ki so v preteklosti splavile, povečano. Do prezgodnjega poroda prihaja zaradi poškodbe vratu maternice pri razširitvi pred samim splavom, ko pride do pretrganja vsaj dela mišičnih vlaken. Tak maternični vrat v pozni nosečnosti preprosto ne zdrži več teže otroka in popusti. Po splavu poraste tudi možnost za zunajmaternično nosečnost, možnost, da bo žena rodila mrtvega otroka, in možnost, da bo otrok umrl med porodom oz. neposredno po njem. Lahko pride tudi do spontanega razpoka maternice, kar lahko sproži zelo močne, tudi življenjsko nevarne krvavitve. Pri ženskah, ki so splavile, se poveča tveganje za nastanek raka materničnega vratu ter raka jajčnikov in ledvic. Pri mladostnicah se komplikacije pojavljajo pogosteje kot pri odraslih ženskah, še posebno velika je možnost za poškodbo materničnega vratu med splavom.¹⁹

2. 8. 2 PSIHICNE POSLEDICE

O duševnih posledicah splava obstaja manj podatkov kot o fizičnih. Med duševnimi (psihičnimi) posledicami splava navajajo predvsem depresije, psihoze in občutek krivde, večina žena pa po opravljenem splavu misli, da je storila nekaj slabega. Nekatere študije povezujejo splav s porastom spolnih motenj, odporom do spolnih odnosov, izgubo intimnosti, nepričakovano krivdo, zunajzakonskimi aferami, postabortivnim stresom (posttravmatičnimi stresnimi motnjami), motnjo osebnosti, žalovanjem itd. Duševne posledice pa se po opažanjih nekaterih psihiatrov najpogosteje pojavljajo pri ženskah, ki so že pred splavom kazale znake manjše duševne stabilnosti.²⁰

Sedmo hipotezo sem si zastavila, da bi ugotovila, kakšno je poznavanje fizičnih in psihičnih posledic med dijaki Gimnazije Celje - Center.

2. 9 STALIŠČE JAVNOSTI DO SPLAVA

Problem se pojavlja pri vprašanju, v kateri fazi postane zarodek človeško bitje. Rimskokatoliška cerkev (RKC) zagovarja stališče, da ima zarodek status človeške osebe in s

---

¹⁹ Kunstelj, 1987, str. 10–13, in Alcorn, 2016, str. 63–64.

²⁰ Kunstelj, 1987, str. 13–14, in Alcorn, 2016, str. 65.

tem nedotakljivo pravico do življenja od spočetja dalje, da se torej človeško življenje začne že s spočetjem.

Vprašanje splava je eden tipičnih primerov, kako se lahko javno mnenje ustvari, spreminja in (po želji določene družbene skupine) tudi prikroji. Primerov za to trditev je cela vrsta. Tako je bilo pred širšo javnostjo kot eden najmočnejših razlogov za uzakonitev splava pogosto navedeno veliko število smrti žensk zaradi nezakonitega, nestrokovno opravljenega splava. Uzakonitev splava namreč pomeni, da se večina splavov prenese z nedovoljenega na dovoljeno in s tem strokovno področje.²¹

Vsaka družba in država imata glede na svojo notranjo ureditev, prevladujočo in/ali vladajočo ideologijo, religijo in stopnjo razvoja različno stališče do splava, ki ga »po potrebi« ali »po volji ljudstva« oz. oblastnikov lahko spreminjata.²²

Tudi v slovenskem prostoru je nekaj iniciativ, ki osveščajo in pomagajo ženskam v stiski – obdržati otroka ali ne – tudi z SOS telefonom. Ena takšnih iniciativ je Zavod ŽIV!M.²³

Po raziskavi slovenskega javnega mnenja iz leta 2009, povezani s stališčem do splava, je večina (63 %) anketirancev menila, da ni nikoli slabo, če ženska dovoli prekinitev nosečnosti s splavom; da je takšna prekinitev nosečnosti le včasih slaba, je menilo 17 % anketiranih.

Podobno je največ anketirancev (31 %) menilo, da prekinitev nosečnosti, kadar ima družina majhen dohodek in zato ne more imeti otrok, ni nikoli slaba. Da je takšna prekinitev nosečnosti le včasih slaba, je menilo 26 % anketiranih, 19 % anketirancev pa je odgovorilo, da je splav v takem primeru vedno slab.

Velika večina anketirancev (70 %) je menila, da je splav sprejemljiv.

Leta 2012 je bilo po isti raziskavi 52 % anketirancev naklonjenih pravici do splava.

V odnosu družbe do splava je potrebno posebej omeniti tri področja: odnos medicine, zakonodaje in javno mnenje, sama pa se bom osredotočila na javno mnenje oz. odnos dijakov Gimnazije Celje - Center do splava.

2. 10 MNENJE RIMSKOKATOLIŠKE CERKVE O SPLAVU

Ko se razpravlja o stališčih cerkve do umetne prekinitve nosečnosti, slišimo, da je ta prepovedana in da se smatra za umor.²⁴

---

²¹ Kunstelj, 1987, str. 23–24.

²² Kunstelj, 1987, str. 16.

²³ Zavod ŽIV!M, URL: <http://www.zavod-zivim.si/> [citirano 3. 2. 2018].

Po prepričanju RKC, izhajajoč iz Svetega pisma in cerkvenega izročila, človek nima pravice posegati v prenatalni razvoj človeka, saj ni absolutni gospodar življenja. Okrožnica papeža Janeza Pavla II. Evangelij življenja (1995) :

»Človeško bitje moramo spoštovati in ravnati z njim kot osebo že takoj od njegovega spočetja dalje in smo mu zaradi tega od tistega trenutka naprej dolžni priznavati osebne pravice, med katerimi je predvsem nedotakljiva pravica vsakega nedolžnega človeškega bitja do življenja.«²⁵

V tem besedilu je jasno opredeljeno, da je namerni splav preišljen in neposreden umor človeškega bitja v začetni dobi njegovega obstoja med spočetjem in rojstvom. Šlo naj bi namreč za najbolj nedolžno in povsem slabotno človeško bitje, brez vsake obrambe, še nadaljuje okrožnica in opozori, da se ženske za ta korak dostikrat odločajo v dramatičnih in težkih življenjskih situacijah, toda okoliščine ne spremenijo dejstva, da gre za moralno nedopustno dejanje. Moralna odgovornost posameznika se lahko v določenih primerih zelo zmanjša (če je ženska na kakršen koli način prisiljena v splav), dejanja splava pa ne upravičuje.²⁶

Že prvi krščanski misleci so učili, da otroka (zarodka) ne smemo pokončati oz. ubiti in da je umetna prekinitve nosečnosti umor človeka. To stališče se vse do danes ni spremenilo. Kasneje so krščanski teologi in filozofi sicer omenjali primere, v katerih so dopuščali možnost prekinitve nosečnosti, vendar so natančno opredelili, kdaj je to mogoče (npr. izvenmaternična nosečnost, rak maternice). Iz novejšega časa pa izvira nauk drugega vatikanskega koncila (1962–1965), ki pravi, da moramo življenje od spočetja dalje čuvati z največjo skrbnostjo in da je umetna prekinitve nosečnosti in s tem umor nerojenega otroka neopravičljiv zločin.²⁷

Katoliška cerkev meni, da je vsako življenje dano od Boga in da ga moramo zato tudi sprejeti – umetna prekinitve nosečnosti je žalitev Božjega daru življenja. Poleg tega meni, da je zarodek začetek človeškega življenja in zato nasprotuje umetni prekinitvi nosečnosti. RKC zavzema stališče, da ima vsak človek pravico do življenja in telesne integritete od samega začetka, torej od spočetja do smrti. Ne odobrava pa niti kontracepcijskih sredstev kot sredstva za uravnavanje rojstev.²⁸

Glede medicinskih razlogov za splav je stališče RKC sledeče: kadar se rešuje življenje matere, je medicinski poseg upravičen, čeprav s tem povzroči smrt otroka. Terapevtske

---

²⁴ Pisnik, 2012, str. 101.

²⁵ (EV 60, DV I, 1) 22. Strehovec, 2007, str. 142.

²⁶ Aktualno.rkc.si, URL: <http://aktualno.rkc.si/index.php/content/display/3779> [citirano 2. 2. 2018].

²⁷ Pisnik, 2012, str. 101.

²⁸ Pisnik, 2012, str. 101–102.

splave, kadar gre za prenatalno diagnostiko, ki vodi v splave tistih, ki naj ob rojstvu (najverjetneje) ne bi bili povsem zdravi, pa RKC zavrača. Po njenem mnenju nima namreč nihče pravice odločati o tem, kakšen človek ima pravico živeti.²⁹

Vsaka religija predpisuje ravnanje svojih pripadnikov ter pričakuje izražanje enotnih stališč v določenih situacijah. Tudi RKC je med njimi. Po njenem nauku je življenje sveto, zato ga je potrebno varovati od spočetja dalje; splav pomeni usmrnitev otroka in sodi med največje grehe. Iz zapisanega je razvidno pričakovanje RKC, da verniki v vsakdanjem življenju ne tolerirajo splava. Na tej osnovi lahko torej netoleranco do splava obravnavamo kot posledico katoliške religioznosti.³⁰

Katoliška cerkev še zmeraj ohranja svoj vpliv na stališča vernikov in na njihova verska ravnanja tudi v najširšem smislu, saj vpliva na njihovo ravnanje v vsakdanjem življenju, zlasti v situacijah, ki jih katolištvo opredeljuje kot grešne.³¹ Cerkev ni zgolj verska ustanova. Ima namreč moč in vpliv, njena dejanja in odločitve pa imajo družbene in politične posledice. Njen vpliv je opazen tudi pri nas. Leta 1992 je na vprašanje, povezano s stališčem do opredeljevanja cerkve o splavu, večina (64 %) anketirancev menila, da ni prav, da se Cerkev opredeljuje o splavu.

Cerkev v Sloveniji še vedno ohranja (približno enako) močan vpliv na družbena stališča vernikov.³² Po analizi Slovenskega javnega mnenja v letih 1992 in 2011 so katoličani v obravnavanem obdobju izkazali nižjo stopnjo tolerance do splava kot nekatoličani, hkrati pa se je povečala razlika v toleranci med katoličani in nekatoličani.³³ Naraščanje razlike med katoličani in nekatoličani, kar zadeva toleranco do splava, kaže, da katolištvo deluje kot »sidro netolerantnosti,« ki upočasnjuje spremembe v smeri sodobnih, modernih vrednot.³⁴

Višjo toleranco katoličanov do splava med letoma 2008 in 2011 (iz 5,98 na 4,72 na lestvici od 1 [vedno lahko upravičimo] do 10 [nikoli ne moremo upravičiti]) je mogoče razumeti kot posledico širših družbenih premikov in ne kot rezultat manjšega učinka katoliške religioznosti na stališča katoličanov. Toleranca do splava se je sicer res povečala, vendar se razlika med katoličani in nekatoličani v odnosu do splava ni zmanjšala, ampak se je, kot rečeno, celo povečala, kar kaže na to, da katoliška vera še zmeraj ohranja svoj vpliv na stališča vernikov glede obravnavanega pojava. To pomeni, da se družba stremi k uveljavljanju in sprejemanju občečloveških vrednot, katoličani pa temu trendu sledijo nekoliko z zamikom.³⁵

---

²⁹ Aktualno.rkc.si, URL: <http://aktualno.rkc.si/index.php/content/display/3779> [citirano 2. 2. 2018].

³⁰ Šipek, 2016, str. 38.

³¹ Šipek, 2016, str. 76.

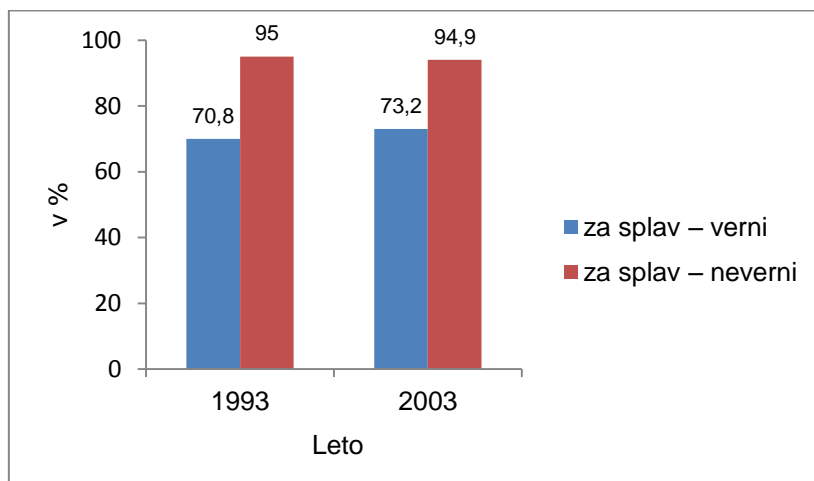
³² Šipek, 2016, str. 77.

³³ Šipek, 2016, str. 50.

³⁴ Šipek, 2016, str. 78.

³⁵ Šipek, 2016, str. 49, 73.

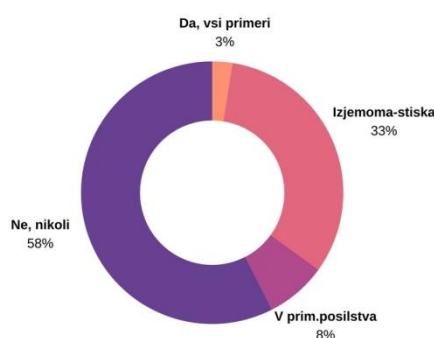
Raziskava Slovenskega javnega mnenja je pokazala največjo razliko v odnosu do splava prav na spremenljivki vernost. Neverni namreč v veliki meri (več kot 90 %) podpirajo pravico ženske do splava. Opazno razliko med vernimi in nevernimi v odnosu do splava pripisujem prav močnemu vplivu RKC, ki pa se je med letoma 1993 in 2003 ohranila na podobni ravni.

Graf 3: Razlika v odnosu do splava med vernimi in nevernimi med letoma 1993 in 2008³⁶

Razsežnosti in vpliv Cerkve so opazne tudi med mladimi. Kljub majhnemu vzorcu je anketa, izvedena leta 2016 na srečanju mladih katoličanov v Stični, pokazala visoko stopnjo korelacije med religijsko pripadnostjo in odklonilnim odnosom do splava. Več kot polovica anketirancev (57,5 %) namreč meni, da splav ni v nobenem primeru upravičen, 7,5 % mladih meni, da je upravičen zgolj v primeru posilstva, 32 % pa jih meni, da je upravičen tudi v socialni stiski. Da je splav upravičen v vseh primerih meni le 2,5 % anketirancev.³⁷

Q10: Ali je splav po tvojem mnenju upravičen?

Graf 4: Stališče mladih slovenskih katoličanov do splava³⁸

³⁶ Povzeto po: Toš, 1999 in 2004.

³⁷ Domovina.je, URL: <https://www.domovina.je/kako-mladi-katolicani-gledajo-na-splav-predzakonsko-spolnost-poroko-kontracepcijo/> [citirano 2. 2. 2018].

³⁸ Domovina.je, URL: <https://www.domovina.je/kako-mladi-katolicani-gledajo-na-splav-predzakonsko-spolnost-poroko-kontracepcijo/> [citirano 2. 2. 2018].

Še pred leti je v katoliški cerkvi v Sloveniji veljalo nenapisano soglasje, da je pravica do splava pri nas priznana ustavna kategorija; razen posameznih poskusov resnega in organiziranega političnega nasprotovanja temu načelu ni bilo. Sedaj je drugače. Nastala je politična stranka, ki ima v programski deklaraciji zapisano, naj bo »*Slovenija država veselja do življenja, v kateri bo uveljavljena pravica do življenja vsakega nerojenega otroka.*«³⁹ Že nekaj let v Ljubljani potekajo molitve pred porodnišnico, v državo prihajajo predstavniki tujih lobističnih organizacij in paradirajo s fotografijami splavljenih zarodkov, nekje farmacevtka ni želela prodati kontracepcijskih tablet in se je sklicevala na ugovor vesti, eden vidnejših slovenskih evropskih poslancev Lojze Peterle je pred leti vodil evropsko iniciativo, ki je zagovarjala prepričanje, da se človeško življenje začne s spočetjem ...⁴⁰

Zanimalo me je, ali vernost vpliva na stališče dijakov Gimnazije Celje - Center do splava in v kolikšni meri, zato sem si zastavila tretjo hipotezo.

---

³⁹ Prim.: <http://www.zaotrokeindruzine.si/programska-deklaracija/> [citirano 21. 2. 2018].

⁴⁰ Trampuš, str. 20.

3. EMPIRIČNI DEL ⁴¹

3. 1 DEMOGRAFSKI PODATKI ANKETIRANCEV

3. 1. 1 VZOREC

Tabela 1: Vzorec anketiranih

Končal anketo	296
Delno izpolnjena	46
Skupaj ustrezno	342

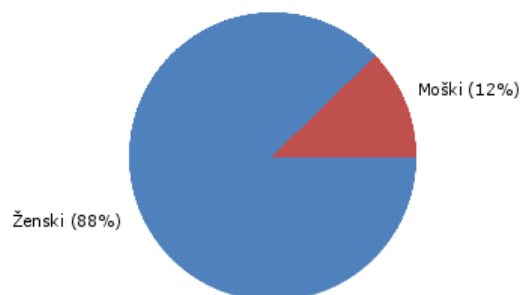
Število dijakov, ki so odgovarjali na anketo, je 342.

3. 1. 2 SPOL ANKETIRANCEV

Tabela 2: Spol anketirancev

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Moški	42	12 %
Ženski	300	88 %
Skupaj	342	100 %

Spol: (n = 342)

Graf 5: Spol anketirancev

42 anketiranih je bilo moškega, 300 anketiranih pa ženskega spola. Torej je bilo 12 % anketirancev moških in 88 % žensk.

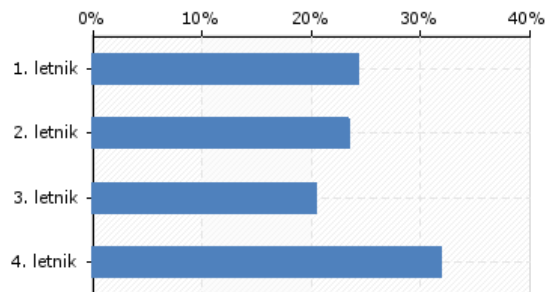
⁴¹ Empirični del raziskovalne naloge temelji na spletni anketi *Odnos mladostnikov do splava*. URL: <https://www.1ka.si/a/150938> [citirano 1.–20. 2. 2018].

3. 1. 3 LETNIK, KI GA OBISKUJEJO ANKETIRANCI

Tabela 3: Letnik, ki ga obiskujejo anketiranci

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
1. letnik	83	24 %
2. letnik	80	23 %
3. letnik	70	20 %
4. letnik	109	32 %
Skupaj	324	100 %

Kateri letnik obiskujete? (n = 342)

Graf 6: Letnik, ki ga obiskujejo anketiranci

83 (24 %) anketiranih obiskuje prvi letnik, 80 (23 %) dijakov jih obiskuje drugi letnik, 70 (20 %) jih obiskuje tretji letnik, 109 (32 %) anketiranih pa je dijakov četrtega letnika.

Tabela 4: Spolna sestava anketiranih in letnik šolanja, ki ga obiskujejo

		1. letnik	2. letnik	3. letnik	4. letnik
Spol	Moški	12	8	7	15
	Ženski	71	72	63	94

Od anketiranih moških jih 28 % obiskuje prvi letnik, 19 % drugi letnik, 17 % tretji letnik in 36 % četrtega. Od anketiranih žensk jih 24 % obiskuje prvi letnik, prav tako jih 24 % obiskuje drugi letnik, 21 % tretji letnik in 31 % četrtega.

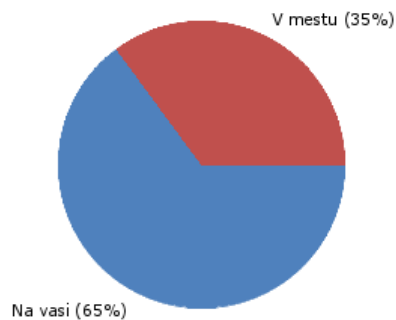
Največ anketiranih dijakinj in dijakov obiskuje četrti letnik.

3. 1. 4 KRAJ BIVANJA

Tabela 5: Kraj bivanja

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
V mestu	115	35 %
Na vasi	212	65 %
Skupaj	327	100 %

Kje živite? (n = 327)

Graf 7: Kraj bivanja

35 % (115) anketiranih dijakov živi v mestu.

65 % (212) anketiranih dijakov živi na podeželju.

Tabela 6: Spolna sestava anketiranih in kraj bivanja

		Kje živite?	
		V mestu	Na vasi
Spol	Moški	21	18
	Ženski	94	194

54 % anketiranih dijakov živi v mestu, 46 % pa na vasi; 33 % anketiranih dijakinj živi v mestu, 67 % pa na vasi.

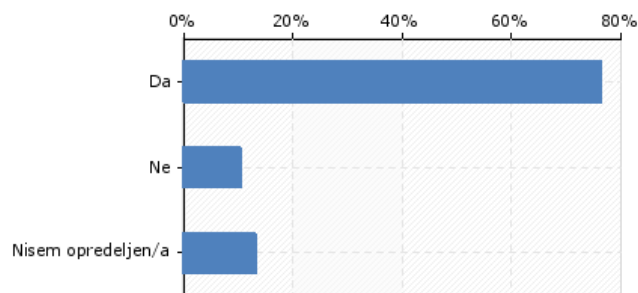
3. 2 VSEBINSKA ANALIZA

3. 2. 1 OPREDELITEV DO PRAVICE DO SPLAVA KOT TEMELJNE ČLOVEKOVE PRAVICE, KI BI MORALA BITI DOSTOPNA VSEM

Tabela 7: **Opredelitev anketirancev do pravice do splava kot temeljne človekove pravice**

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Da	250	77 %
Ne	34	10 %
Nisem opredeljen/a	43	13 %
Skupaj	327	100 %

Ali je po vašem mnenju pravica do splava temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem? (n = 327)

Graf 8: **Opredelitev anketirancev do pravice do splava kot temeljne človekove pravice**

Po mnenju dijakov Gimnazije Celje - Center je pravica do splava temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem. Tako meni namreč kar 77 % anketirancev, 13 % anketirancev ni opredeljenih in le 10 % jih meni, da pravica do splava ni temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem.

Tabela 8: Opredelitev anketirancev do pravice do splava kot temeljne človekove pravice (glede na spol)

		Ali je po vašem mnenju pravica do splava temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem?		
		Da	Ne	Nisem opredeljen-a
Spol	Moški	27	7	5
	Ženski	223	27	38

Večina (69 %) moških anketirancev meni, da je pravica do splava temeljna človekova pravica, 18 % pa se jih s tem ne strinja.

Dijakinje so prav tako večinoma (78 %) menile, da je pravica do splava temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem, 9 % izmed njih pa meni, da pravica do splava ni temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem.

Tabela 9: Opredelitev anketirancev do pravice do splava kot temeljne človekove pravice (glede na kraj bivanja)

		Ali je po vašem mnenju pravica do splava temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem?		
		Da	Ne	Nisem opredeljen-a
Kje živite?	V mestu	91	10	14
	Na vasi	159	24	29

Od anketirancev, živečih v mestu, jih 79 % meni, da je pravica do splava temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem, 9 % pa se jih s tem ne strinja.

Od anketirancev, živečih na vasi, jih 75 % meni, da je pravica do splava temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem, 11 % pa jih meni, da pravica do splava ni temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem.

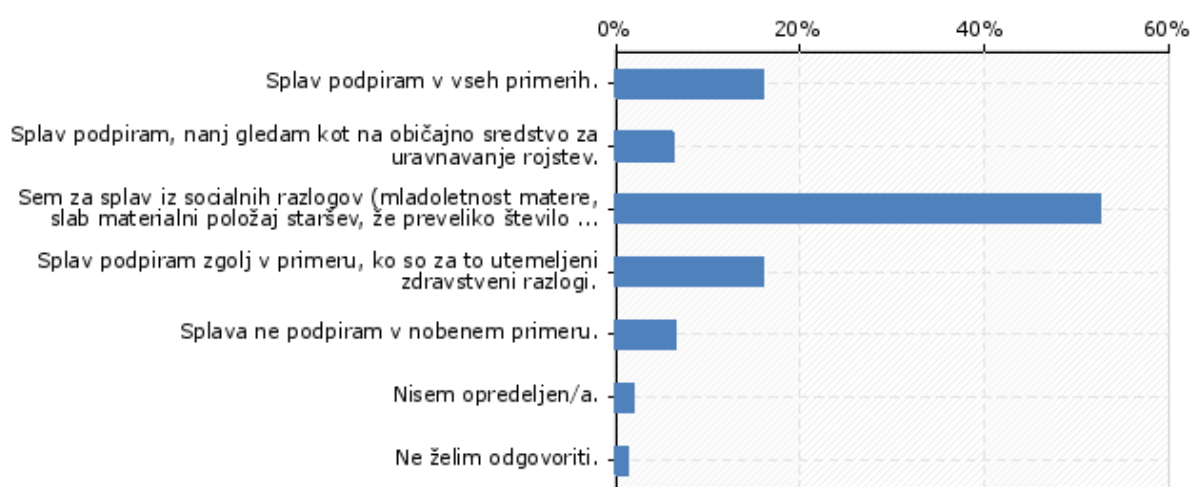
V opredelitvi do pravice do splava kot temeljne človekove pravice med dijaki iz mesta in dijaki s podeželja ni večje razlike.

3. 2. 2 STALIŠČE ANKETIRANCEV DO SPLAVA

Tabela 10: Stališče anketirancev do splava

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Splav podpiram v vseh primerih.	52	16 %
Splav podpiram, nanj gledam kot na običajno sredstvo za uravnavanje rojstev.	20	6 %
Sem za splav iz socialnih razlogov (mladoletnost matere, slab materialni položaj staršev, že preveliko število otrok, nosečnost kot posledica posilstva ipd.).	172	53 %
Splav podpiram zgolj v primeru, ko so za to utemeljeni zdravstveni razlogi.	52	16 %
Splava ne podpiram v nobenem primeru.	21	6 %
Nisem opredeljen-a.	6	2 %
Ne želim odgovoriti.	4	1 %
Skupaj	327	100 %

Kakšno je vaše mnenje o splavu? (n = 327)

Graf 9: Stališče anketirancev do splava

172 (53 %) dijakov podpira splav iz socialnih razlogov (mladoletnost matere, slab materialni položaj staršev, že preveliko število otrok, nosečnost kot posledica posilstva ipd.).

52 (16 %) dijakov splav podpira v vseh primerih.

52 (16 %) dijakov podpira splav zgolj v primerih, ko so za to utemeljeni zdravstveni razlogi.

20 (6 %) dijakov splav podpira in nanj gleda kot na običajno sredstvo za uravnavanje rojstev.

21 (6 %) dijakov splava ne podpira v nobenem primeru.

6 (2 %) dijakov ni opredeljenih.

4 (1 %) dijaki niso želeli odgovoriti.

Tabela 11: Stališče anketirancev do splava (glede na spol)

		Kakšno je vaše mnenje o splavu?						
		Splav podpiram v vseh primerih.	Splav podpiram, nanj gledam kot na običajno sredstvo za uravnavanje rojstev.	Sem za splav iz socialnih razlogov (mladoletnost matere, slab materialni položaj staršev, že preveliko število otrok, nosečnost kot posledica posilstva ipd.).	Splav podpiram zgolj v primeru, ko so za to utemeljeni zdravstveni razlogi.	Splava ne podpiram v nobenem primeru.	Nisem opredeljen-a.	Ne želim odgovoriti.
Spol	Moški	3	3	19	9	2	3	0
	Ženski	49	17	153	43	19	3	4

Večina (skoraj polovica) moških anketirancev (49 %) podpira splav iz socialnih razlogov (mladoletnost matere, slab materialni položaj staršev, že preveliko število otrok, nosečnost kot posledica posilstva ipd.).

Prav tako večina anketiranih žensk (53 %) podpira splav iz socialnih razlogov (mladoletnost matere, slab materialni položaj staršev, že preveliko število otrok, nosečnost kot posledica posilstva ipd.).

Tabela 12: Stališče anketirancev do splava (glede na kraj bivanja)

		Kakšno je vaše stališče o splavu?						
		Splav podpiram v vseh primerih.	Splav podpiram, nanj gledam kot na običajno sredstvo za uravnavanje rojstev.	Sem za splav iz socialnih razlogov (mladoletnost matere, slab materialni položaj staršev, že preveliko število otrok, nosečnost kot posledica posilstva ipd.).	Splav podpiram zgolj v primeru, ko so za to utemeljeni zdravstveni razlogi.	Splava ne podpiram v nobenem primeru.	Nisem opredeljen-a.	Ne želim odgovoriti.
Kje živite?	V mestu	24	10	56	17	6	1	1
	Na vasi	28	10	116	35	15	5	3

Izmed anketirancev, živečih v mestu, jih 49 % podpira splav iz socialnih razlogov (mladoletnost matere, slab materialni položaj staršev, že preveliko število otrok, nosečnost kot posledica posilstva ipd.).

Večina anketirancev (55 %), živečih na vasi, podpira splav iz socialnih razlogov (mladoletnost matere, slab materialni položaj staršev, že preveliko število otrok, nosečnost kot posledica posilstva ipd.).

Med anketiranci, živečimi v mestu in anketiranci, ki prihajajo s podeželja, jih največ podpira splav iz socialnih razlogov.

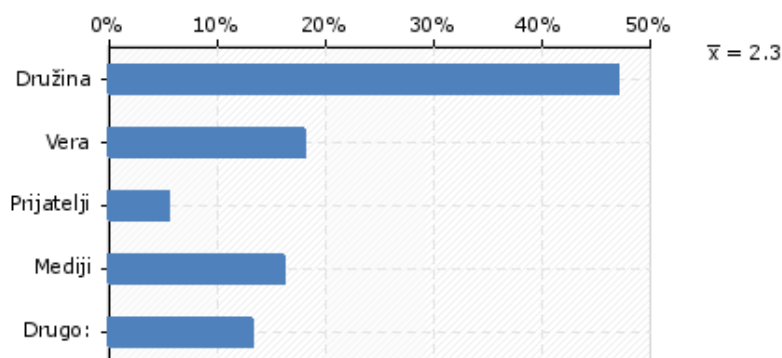
3. 2. 3 KLJUČNI DEJAVNIK VPLIVA NA POSAMEZNIKOVO MNENJE O SPLAVU

Tabela 13: Dejavnik, ki najbolj vpliva na anketirančevo/posameznikovo stališče o splavu

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Družina	146	47 %
Vera	56	18 %
Prijatelji	17	6 %
Mediji	50	16 %
Drugo	41	13 %
Skupaj	310	100 %

Kaj po vašem mnenju najbolj vpliva na vaše/posameznikovo stališče o splavu?

(n = 310)

Graf 10: Dejavnik, ki najbolj vpliva na anketirančevo/posameznikovo stališče o splavu

Največ, 146 (47 %) dijakov meni, da na njihovo/posameznikovo mnenje o splavu najbolj vpliva družina.

56 (18 %) dijakov je mnenja, da na njihov/posameznikov odnos do splava najbolj vpliva vera.

17 (6 %) dijakov sodi, da na njihovo/posameznikovo mnenje o splavu najbolj vplivajo prijatelji.

50 (16 %) dijakov je odgovorilo, da na njihov/posameznikov odnos do splava najbolj vplivajo mediji.

41 (13 %) dijakov pa je mnenja, da na njihovo/posameznikovo mnenje o splavu najbolj vplivajo drugi dejavniki. Primeri najpogostejših odgovorov: »osebno stališče; lastna načela in mišljenje; moje osebno mnenje; oseba sama; posameznik sam« ...

Tabela 14: Dejavnik, ki najbolj vpliva na anketirančevo/posameznikovo stališče o splavu (glede na spol)

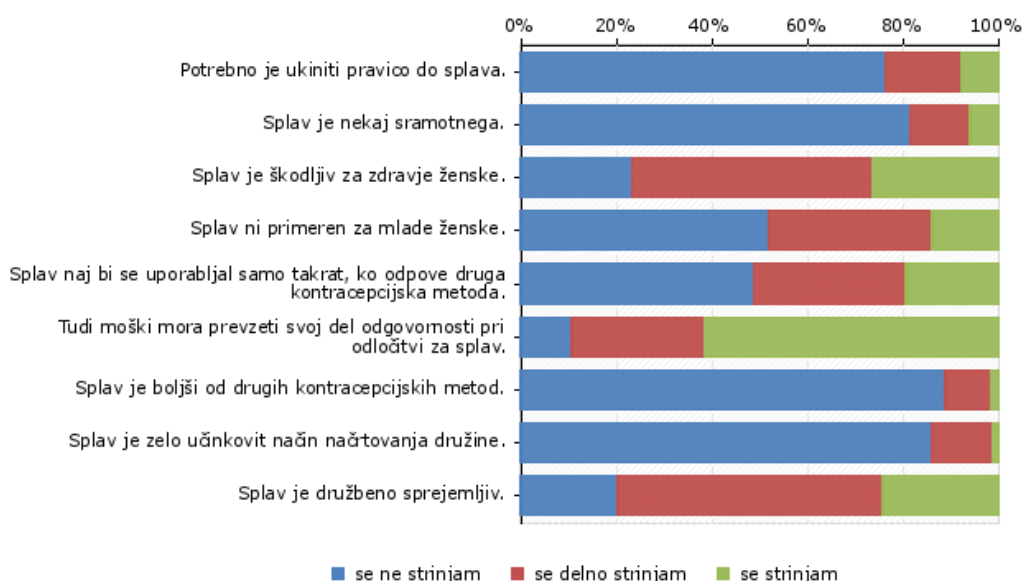
		Kaj po vašem mnenju najbolj vpliva na vaše/posameznikovo stališče o splavu?				
		Družina	Vera	Prijatelji	Mediji	Drugo
Spol	Moški	14	8	2	2	10
	Ženski	132	48	15	48	31

Od anketiranih moških jih 38 % navaja, da na njihov/posameznikov odnos do splava najbolj vpliva družina, 22 % jih navaja vero, 6 % prijatelje, 6 % medije in 28 % drugo.

Od anketiranih žensk jih 48 % meni, da na njihovo/posameznikovo mnenje o splavu najbolj vpliva družina, 18 % jih navaja vero, 5 % prijatelje, 18 % medije in 11 % drugo.

3. 2. 4 OPREDELITEV ANKETIRANCEV DO POSAMEZNIH TRDITEV

Opreделите se do naslednjih trditev: (n = 310)

Graf 11: Opredelitev anketirancev do posameznih trditev

Tabela 15: Opredelitev anketirancev do posameznih trditev

Podvprašanja	Odgovori			
	Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam	Skupaj
Potrebno je ukiniti pravico do splava.	24 (8 %)	49 (16 %)	237 (76 %)	310 (100 %)
Splav je nekaj sramotnega.	18 (6 %)	39 (12 %)	253 (82 %)	310 (100 %)
Splav je škodljiv za zdravje ženske.	82 (27 %)	156 (50 %)	72 (23 %)	310 (100 %)
Splav ni primeren za mlade ženske.	43 (14 %)	106 (34 %)	161 (52 %)	310 (100 %)
Splav naj bi se uporabljal samo takrat, ko odpove druga kontracepcijska metoda.	60 (19 %)	99 (32 %)	151 (49 %)	310 (100 %)
Tudi moški mora prevzeti svoj del odgovornosti pri odločitvi za splav.	191 (61 %)	86 (28 %)	33 (11 %)	310 (100 %)
Splav je boljši od drugih kontracepcijskih metod.	5 (2 %)	29 (9 %)	276 (89 %)	310 (100 %)
Splav je zelo učinkovit način načrtovanja družine.	4 (1 %)	39 (13 %)	267 (86 %)	310 (100 %)
Splav je družbeno sprejemljiv.	75 (24 %)	172 (56 %)	63 (20 %)	310 (100 %)

S trditvijo, da je potrebno ukiniti pravico do splava, se strinja 24 (8 %) dijakov, delno se strinja 49 (16 %) anketirancev, ne strinja pa se 237 (76 %) vprašanih.

S trditvijo, da je splav nekaj sramotnega, se strinja 18 (6 %) dijakov, delno se strinja 39 (12 %) anketirancev, ne strinja pa se 253 (82 %) vprašanih.

S trditvijo, da je splav škodljiv za zdravje ženske, se strinja 82 (27 %) dijakov, delno se strinja 156 (50 %) anketirancev, ne strinja pa se 72 (23 %) vprašanih.

S trditvijo, da splav ni primeren za mlade ženske, se strinja 43 (14 %) dijakov, delno se strinja 106 (34 %) anketirancev, ne strinja pa se 161 (52 %) vprašanih.

S trditvijo, da naj bi se splav uporabljal samo takrat, ko odpove druga kontracepcijska metoda, se strinja 60 (19 %) dijakov, delno se strinja 99 (32 %) anketirancev, ne strinja pa se 151 (49 %) vprašanih.

S trditvijo, da mora tudi moški prevzeti svoj del odgovornosti pri odločitvi za splav, se strinja 191 (61 %) dijakov, delno se strinja 86 (28 %) anketirancev, ne strinja pa se 33 (11 %) vprašanih.

S trditvijo, da je splav boljši od drugih kontracepcijskih metod, se strinja 5 (2 %) dijakov, delno se strinja 29 (9 %) anketirancev, ne strinja pa se 276 (89 %) vprašanih.

S trditvijo, da je splav zelo učinkovit način načrtovanja družine, se strinjajo 4 (1 %) dijaki, delno se strinja 39 (13 %) anketirancev, ne strinja pa se 267 (86 %) vprašanih.

S trditvijo, da je splav družbeno sprejemljiv, se strinja 75 (24 %) dijakov, delno se strinja 172 (56 %) anketirancev, ne strinja pa se 63 (20 %) vprašanih.

Tabela 16: Opredelitev do trditve *Potrebno je ukiniti pravico do splava (glede na spol)*

		Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam
Spol	Moški	4	6	26
	Ženski	20	43	211

72 % moških in 77 % žensk se s trditvijo ne strinja.

Tabela 17: Opredelitev do trditve *Splav je nekaj sramotnega (glede na spol)*

		Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam
Spol	Moški	2	7	27
	Ženski	16	32	226

S trditvijo se ne strinja 75 % moških in 82 % žensk.

Tabela 18: Opredelitev do trditve *Splav je škodljiv za zdravje ženske (glede na spol)*

		Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam
Spol	Moški	8	22	6
	Ženski	74	134	66

S trditvijo se delno strinja 61 % moških in 49 % žensk.

Tabela 19: Opredelitev do trditve *Splav ni primeren za mlade ženske (glede na spol)*

		Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam
Spol	Moški	5	12	19
	Ženski	38	94	142

S trditvijo se ne strinja 53 % moških in 52 % žensk.

Tabela 20: Opredelitev do trditve *Splav naj bi se uporabljal samo takrat, ko odpove druga kontracepcijska metoda (glede na spol)*

		Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam
Spol	Moški	10	14	12
	Ženski	50	85	139

S trditvijo se delno strinja 39 % moških, 51 % žensk pa se s trditvijo ne strinja.

Tabela 21: Opredelitev do trditve *Tudi moški mora prevzeti svoj del odgovornosti pri odločitvi za splav (glede na spol)*

		Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam
Spol	Moški	24	9	3
	Ženski	167	77	30

67 % moških in 61 % žensk se s trditvijo strinja.

Tabela 22: Opredelitev do trditve *Splav je boljši od drugih kontracepcijskih metod (glede na spol)*

		Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam
Spol	Moški	0	2	34
	Ženski	5	27	242

94 % moških in 88 % žensk se s trditvijo ne strinja.

Tabela 23: Opredelitev do trditve *Splav je zelo učinkovit način načrtovanja družine (glede na spol)*

		Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam
Spol	Moški	0	6	30
	Ženski	4	33	237

S trditvijo se ne strinja 83 % moških in 87 % žensk.

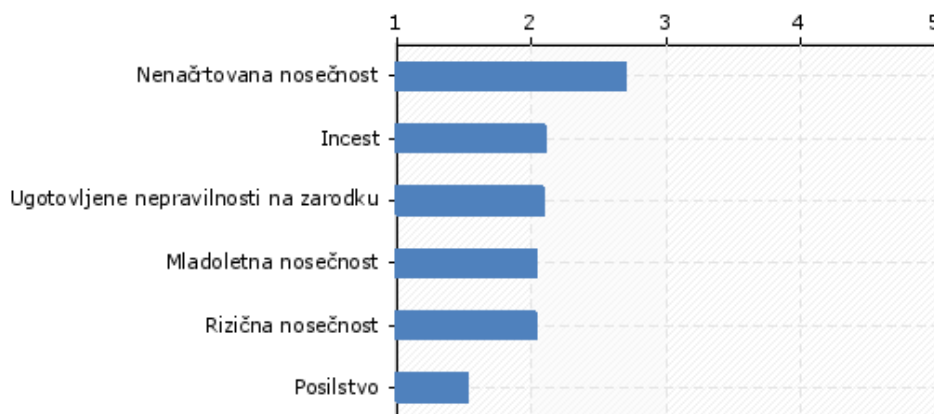
Tabela 24: Opredelitev do trditve *Splav je družbeno sprejemljiv (glede na spol)*

		Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam
Spol	Moški	9	21	6
	Ženski	66	151	57

S trditvijo se delno strinja 58 % moških in 55 % žensk.

3. 2. 5 OKOLIŠČINE, V KATERIH BI ANKETIRANCI PODPRLI OZ. UPRAVIČILI SPLAV

V katerih okoliščinah bi podprli splav? Ocenite 1–5 (1 – splav upravičujem, 5 – splavu nasprotujem)
(n = 299)

Graf 12: Okoliščine, v katerih bi anketiranci podprli oz. upravičili splav

Tabela 25: Okoliščine, v katerih bi anketiranci podprli oz. upravičili splav

V katerih okoliščinah bi podprli splav? – Ocenite od 1 do 5.						
Podvprašanja	1 Splav upravi- čujem	2	3 Nisem opredel- jen-a	4	5 Splavu naspro- tujem	Skupaj
Nenačrtovana nosečnost	80 (27 %)	63 (21 %)	68 (23 %)	42 (14 %)	46 (15 %)	299 (100 %)
Mladoletna nosečnost	143 (48 %)	71 (24 %)	38 (13 %)	25 (8 %)	22 (7 %)	299 (100 %)
Rizična nosečnost	133 (45 %)	64 (21 %)	74 (25 %)	16 (5 %)	12 (4 %)	299 (100 %)
Ugotovljene nepravilnosti na zarodku	127 (43 %)	70 (23 %)	65 (22 %)	24 (8 %)	13 (4 %)	299 (100 %)
Incest	135 (45 %)	34 (11 %)	106 (36 %)	13 (4 %)	11 (4 %)	299 (100 %)
Posilstvo	220 (73 %)	36 (12 %)	20 (7 %)	12 (4 %)	11 (4 %)	299 (100 %)

Splav v primeru nenačrtovane nosečnosti upravičuje 80 (27 %) anketiranih, 68 (23 %) ni opredeljenih, 46 (15 %) pa mu nasprotuje.

V primeru mladoletne nosečnosti splav upravičuje 143 (48 %) anketiranih, 38 (13 %) ni opredeljenih, 22 (7 %) pa mu nasprotuje.

Splav v primeru rizične nosečnosti upravičuje 133 (45 %) anketiranih, 74 (25 %) ni opredeljenih, 12 (4 %) pa mu nasprotuje.

V primeru ugotovljenih nepravilnosti na zarodku splav upravičuje 127 (43 %) anketiranih, 65 (22 %) ni opredeljenih, 13 (4 %) pa mu nasprotuje.

Splav v primeru incesta upravičuje 135 (45 %) anketiranih, 106 (36 %) ni opredeljenih, 11 (4 %) pa mu nasprotuje.

V primeru posilstva splav upravičuje 220 (73 %) anketiranih, 20 (7 %) ni opredeljenih, 11 (4 %) pa mu nasprotuje.

Tabela 26: Upravičevanje splava v primeru nenačrtovane nosečnosti (glede na spol)

		1 Splav upravičujem	2	3 Nisem opredeljen-a	4	5 Splavu nasprotujem
Spol	Moški	9	6	9	5	5
	Ženski	71	57	59	37	41

Splav v primeru nenačrtovane nosečnosti upravičuje 26 % anketiranih dijakov in 27 % anketiranih dijakinj.

Tabela 27: Upravičevanje splava v primeru mladoletne nosečnosti (glede na spol)

		1 Splav upravičujem	2	3 Nisem opredeljen-a	4	5 Splavu nasprotujem
Spol	Moški	17	7	4	1	5
	Ženski	126	64	34	24	17

50 % anketiranih moških in 48 % anketiranih žensk splav v primeru mladoletne nosečnosti upravičuje.

Tabela 28: Upravičevanje splava v primeru rizične nosečnosti (glede na spol)

		1 Splav upravičujem	2	3 Nisem opredeljen-a	4	5 Splavu nasprotujem
Spol	Moški	18	6	8	0	2
	Ženski	115	58	66	16	10

53 % anketiranih moških in 43 % anketiranih žensk splav upravičuje v primeru rizične nosečnosti.

Tabela 29: Upravičevanje splava v primeru ugotovljenih nepravilnosti na zarodku (glede na spol)

		1 Splav upravičujem	2	3 Nisem opredeljen-a	4	5 Splavu nasprotujem
Spol	Moški	13	10	8	1	2
	Ženski	114	60	57	23	11

V primeru ugotovljenih nepravilnosti na zarodku splav upravičuje 38 % anketiranih dijakov in 43 % anketiranih dijakinj.

Tabela 30: Upravičevanje splava v primeru incesta (glede na spol)

		1 Splav upravičujem	2	3 Nisem opredeljen-a	4	5 Splavu nasprotujem
Spol	Moški	19	2	11	0	2
	Ženski	116	32	95	13	9

56 % anketiranih dijakov in 44 % anketiranih dijakinj splav v primeru incesta upravičuje.

Tabela 31: Upravičevanje splava v primeru posilstva (glede na spol)

		1 Splav upravičujem	2	3 Nisem opredeljen-a	4	5 Splavu nasprotujem
Spol	Moški	25	4	1	2	2
	Ženski	195	32	19	10	9

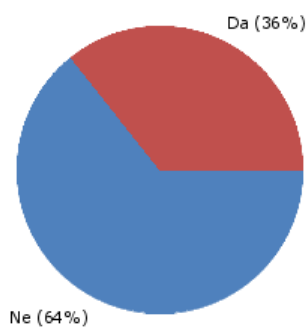
V primeru posilstva splav upravičuje 74 % anketiranih dijakov in 74 % anketiranih dijakinj.

3. 2. 6 POSREDNA IZKUŠNJA S SPLAVOM

Tabela 32: Posredna izkušnja s splavom

Poznate koga, ki je naredil splav?		
Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Da	107	36 %
Ne	192	64 %
Skupaj	299	100 %

Poznate koga, ki je naredil splav? (n = 299)

Graf 13: Posredna izkušnja s splavom

107 (36 %) anketiranih dijakov je na vprašanje Ali poznajo koga, ki je naredil splav, odgovorilo pritrdilno.

192 (64 %) anketiranih pa ne pozna nikogar, ki je naredil splav.

Tabela 33: Posredna izkušnja s splavom (glede na kraj bivanja)

		Poznate koga, ki je naredil splav?	
		Da	Ne
Kje živite?	V mestu	39	64
	Na vasi	68	128

Izmed anketirancev, živečih v mestu, 62 % dijakov pozna nekoga, ki je naredil splav, 38 % pa ne pozna nikogar, ki je naredil splav.

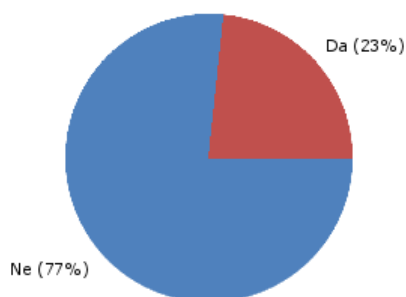
Večina anketirancev (65 %), živečih na vasi, pozna nekoga, ki je naredil splav, 35 % pa nima posredne izkušnje s splavom.

3. 2. 7 VPLIV POSREDNE IZKUŠNJE NA STALIŠČE O SPLAVU

Tabela 34: Vpliv posredne izkušnje na stališče anketirancev o splavu

Ali to vpliva na vaše stališče o splavu?		
Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Da	25	23 %
Ne	82	77 %
Skupaj	107	100 %

Ali to vpliva na vaše stališče o splavu? (n = 107)

Graf 14: Vpliv posredne izkušnje na stališče anketirancev o splavu

Na stališče o splavu 82 (77 %) anketiranih dijakov, ki poznajo nekoga, ki je naredil splav, ta podatek ne vpliva.

Na stališče o splavu 25 (23 %) anketiranih dijakov to, da poznajo nekoga, ki je naredil splav, vpliva.

Tabela 35: Vpliv posredne izkušnje na stališče anketirancev o splavu (glede na kraj bivanja)

		Ali to vpliva na vaše stališče o splavu?	
		Da	Ne
Kje živite?	V mestu	5	34
	Na vasi	20	48

Večina anketirancev (87 %), živečih v mestu, meni, da posredna izkušnja s splavom ne vpliva na njihovo stališče o splavu.

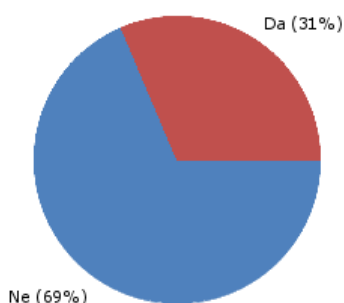
Izmed anketirancev, živečih na vasi, jih 71 % prav tako meni, da posredna izkušnja s splavom ne vpliva na njihovo stališče o splavu.

3. 2. 8 SEZNANJENOST S FIZIČNIMI IN PSIHIČNIMI POSLEDICAMI SPLAVA

Tabela 36: Seznanjenost s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava

Ste seznanjeni s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava?		
Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Da	93	31 %
Ne	203	69 %
Skupaj	296	100 %

Ste seznanjeni s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava? (n = 296)

Graf 15: Seznanjenost s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava

31 % (93) anketiranih je seznanjenih s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava.

69 % (203) anketiranih ni seznanjenih s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava.

Tabela 37: Seznanjenost s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava (glede na kraj bivanja)

		Ste seznanjeni s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava?	
		Da	Ne
Kje živite?	V mestu	34	67
	Na vasi	59	136

66 % anketiranih dijakov, živečih v mestu, in 70 % anketirancev, živečih na vasi, ni seznanjenih s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava.

3. 2. 9 ČE STE NA PREJŠNJE VPRAŠANJE ODGOVORILI PRITRDILNO, NAŠTEJTE NEKAJ TEH POSLEDIC

Primeri najpogostejših odgovorov so:

- možnost neplodnosti,
- poškodbe rodil,
- zapleti pri naslednjih nosečnostih,
- stres in čustvene motnje,
- depresija,
- jeza, krivda ...

4. RAZPRAVA

4. 1 VEČINA ANKETIRANIH DIJAKOV MENI, DA JE SPLAV TEMELJNA ČLOVEKOVA PRAVICA

Po mnenju dijakov Gimnazije Celje - Center je splav temeljna človekova pravica. 77 % anketirancev namreč meni, da je splav temeljna človekova pravica, in le 13 % oz. 10 % jih meni, da splav ni temeljna človekova pravica oz. niso opredeljeni. Med moškimi anketiranci jih večina (69 %) meni, da je pravica do splava temeljna človekova pravica, 18 % pa jih meni, da pravica do splava ni temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem. Večina anketirank (78 %) sodi, da je pravica do splava temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem, 9 % izmed njih pa jih je mnenja, da pravica do splava ni temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem.

Glede na spol oz. kraj bivanja prihaja le do manjših razlik. Ženske dojemajo splav kot temeljno človekovo pravico nekoliko bolj kot moški – kar 78 % anketiranih dijakinj namreč presoja, da je pravica do splava temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem, takšnega mnenja pa je tudi 69 % anketiranih moških.

Do manjših razlik prihaja tudi pri rezultatih, povezanih s krajem bivanja. Od v mestu živečih anketirancev jih namreč 79 % meni, da je pravica do splava temeljna človekova pravica, od tistih, živečih na vasi, pa je takšnega mnenja 75 % anketirancev.

Hipotezo lahko V CELOTI POTRDIM.

4. 2 NA STALIŠČE VEČINE ANKETIRANIH DIJAKOV O SPLAVU VPLIVA DRUŽINA

To hipotezo lahko **DELNO POTRDIM**, saj je kljub temu, da dijaki niso večinsko izbrali družine kot odločilnega dejavnika za oblikovanje svojega stališča o splavu, odstotek vseeno visok (47 %). 18 % dijakov meni, da na njihovo/posameznikovo stališče o splavu najbolj vpliva vera, 6 % dijakov presoja, da so prijatelji tisti, ki najbolj vplivajo na njihovo stališče, 16 % dijakov navaja, da najbolj vplivajo mediji, 13 % pa jih meni, da na njihovo stališče o splavu vplivajo drugi dejavniki. Več žensk kot moških meni, da na stališče o splavu vpliva družina – 48 % v primerjavi z 38 %.

Hipotezo sem DELNO POTRDILA.

4. 3 NA STALIŠČE ČETRTINE ANKETIRANIH DIJAKOV O SPLAVU VPLIVA VERA

To hipotezo sem ZAVRGLA, saj je delež dijakov, na katerih stališče o splavu vpliva vera, le slaba petina – 18 %. Ti dijaki prihajajo enakomerno tako iz mesta (19 %) kot z vasi (18 %).

Čeprav se anketiranci v anketi, ki sem jo izvedla, niso eksplicitno izrekli o svoji religijski pripadnosti, pa je zanimivo, da analize javnega mnenja v različnih obdobjih, ki sem jih vključila tudi v teoretični del naloge, kažejo, da korelacija med religijsko pripadnostjo in odnosom do splava obstaja. Anketirani, ki so se opredelili za verne, so manj naklonjeni splavu (okrog 70 %) kot tisti, ki se opredeljujejo za laike (več kot 90 % anketiranih je splavu naklonjenih). Raziskave vrednot, ki jih pripravlja Center za raziskovanje javnega mnenja, tudi kažejo, da je verska pripadnost edina spremenljivka, ki odločilno pokaže razlike v odnosu do splava. To pomeni, da pri ostalih spremenljivkah, kot so spol, izobrazba, starost, zakonska zveza prihaja do manjših razlik med anketiranci. Rezultati moje ankete pa so pokazali, da na oblikovanje stališč dijakov GCC odločilneje vpliva družina kot pa vera oz. verski pripadnosti pripisujejo manjši pomen.

4. 4 VEČINA ANKETIRANIH DIJAKOV SE NE STRINJA S TRDITVIJO, DA JE POTREBNO UKINITI PRAVICO DO SPLAVA

S trditvijo o potrebni ukinitvi pravice do splava se strinja le 8 % dijakov, delno se s trditvijo strinja 16 % anketirancev, ne strinja pa se 76 % vprašanih, zato lahko **svojo hipotezo V CELOTI POTRDIM**. Ne preseneča, da se s trditvijo, da je potrebno pravico do splava ukiniti, ne strinja za 5 % več žensk kot moških, saj splav neposredno bolj zadeva ženske, zato niso za njegovo prepoved.

4. 5 VEČINA ANKETIRANIH DIJAKOV SPLAV UPRAVIČUJE V PRIMERU POSILSTVA

Večina dijakov (73 %) upravičuje splav v primeru posilstva, **zato lahko svojo hipotezo V CELOTI POTRDIM**. Le 7 % anketiranih je neopredeljenih, 4 % pa splavu v primeru posilstva nasprotuje. Moški in ženske so pravzaprav izenačeni (74 % tako moških kot žensk splav v primeru posilstva upravičuje).

4. 6 MANJ KOT TRETJINA ANKETIRANIH DIJAKOV POZNA NEKOGA, KI JE NAREDIL SPLAV

Na vprašanje, ali poznajo koga, ki je naredil splav, je 36 % anketirancev odgovorilo pritrdilno, 64 % anketirancev pa nikalno. **Svojo hipotezo lahko OVRŽEM.**

4. 7 VEČINA ANKETIRANIH DIJAKOV NI SEZNANJENA S FIZIČNIMI IN PSIHIČNIMI POSLEDICAMI SPLAVA

To hipotezo sem POTRDILA, saj je na vprašanje o poznavanju fizičnih in psihičnih posledic splava nikalno odgovorilo 69 % dijakov, s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava pa je seznanjenih le 31 % anketirancev. Seznanjeni dijaki so znali navesti fizične in psihične posledice splava.

5. ZAKLJUČEK

V svoji nalogi sem želela preučiti odnos dijakov Gimnazije Celje - Center do splava.

Na začetku raziskovalne naloge sem teoretično predstavila zgodovino in vrste splava, zakonsko ureditev v različnih državah – vprašanje o splavu je namreč eno izmed sodobnih vprašanj, ki izrazito razdvaja ljudi –, posledice splava in odnos Rimskokatoliške cerkve do tega pojava. Slednjo sem izbrala, ker je v Sloveniji močan družbeni dejavnik, ki sooblikuje sistem vrednot.

Empirični del sem opravila z metodo anketiranja dijakov svoje gimnazije. Za lažje raziskovanje sem si na začetku zastavila sedem hipotez, ki sem jih s pomočjo ankete potrdila oz. ovrgla. Zanimalo me je, ali dijaki menijo, da je pravica do splava temeljna človekova pravica, ali jo je potrebno ukiniti, kateri dejavnik najbolj vpliva na njihovo stališče, ali upravičujejo splav v primeru posilstva, koliko dijakov je že imelo posredno izkušnjo s splavom in ali so dijaki seznanjeni s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava.

Malce me je presenetil podatek, da 65 % anketirancev prihaja z vasi, medtem ko jih samo 35 % prihaja iz mesta. To si lahko razlagamo kot posledico urbanizacije podeželja, ko se veliko ljudi seli nazaj na podeželje oz. v predmestja, saj danes ni takšnih težav s prometnimi povezavami kot nekdanj.

Z anketo sem ugotovila, da vse anketirane skupine gimnazijcev (moški, ženske, prebivalci mesta in podeželja) pravico do splava dojemajo kot temeljno človekovo pravico, ki bi morala biti dostopna vsem, takšnega mnenja pa so zlasti dijaki iz mesta. Vse skupine dijakov, še posebej ženske in dijaki, živeči na vasi, splav večinoma podpirajo iz socialnih razlogov, kot so na primer mladost matere, slab materialni položaj staršev in nosečnost kot posledica posilstva. Po mnenju dijakov, še posebej dijakinj, na njihovo stališče do tega pojava najbolj vpliva družina, drugi dejavniki (okolje, vera, mediji) pa precej manj. Večinoma se ne strinjajo, da je potrebno ukiniti pravico do splava, da je splav nekaj sramotnega in da naj bi se splav uporabljal samo takrat, ko odpove druga kontracepcijska metoda. Prav tako se večinoma ne strinjajo, da je splav boljši od drugih kontracepcijskih metod in da je učinkovit način načrtovanja družine. Večinoma se delno strinjajo, da je splav lahko škodljiv za zdravje ženske in da je družbeno sprejemljiv. Dijaki splav upravičujejo v primeru mladostne ali rizične nosečnosti, ugotovljene nepravilnosti na zarodku, incesta in posilstva. Večina dijakov še ni imela posredne izkušnje s splavom, na stališče večine tistih, ki pa poznajo koga, ki se je s tem srečal (kot nesojena mati ali oče), ta izkušnja ne vpliva. Večina anketiranih dijakov ni seznanjena s fizičnimi in psihičnimi posledicami.

Menim, da bi bilo v prihodnje smiselno raziskati oz. primerjati stališča dijakov različnih šol in različnih generacij. Zanimivo bi bilo tudi raziskati, s katerimi ukrepi bi dijaki zmanjšali število splavov v Sloveniji. To sicer upada, kar lahko pripišemo drugim družbenim okoliščinam (večja ozaveščenost, druge možnosti kontracepcije, spremenjen položaj žensk ...). Ker je moja anketa – upoštevajoč manjši vzorec – pokazala manjšo korelacijo med religijsko pripadnostjo in odnosom do splava, kot jo kažejo raziskave javnega mnenja, bi svojo raziskavo razširila in to spremenljivko primerjala po različnih starostnih skupinah. Zanima me, pri kateri starostni skupini bi se (glede na religijsko pripadnost anketirancev) najočitneje pokazali vplivi sekularizacije, zlasti individualiziran odnos do religije, kar bi posledično lahko pripisali tudi njihovem tolerantnejšem odnosu do splava.

Vesela sem, da sem se odločila za to raziskovalno nalogo. Dobila sem vpogled v razmišljanje in stališča dijakov naše gimnazije, ki izražajo na eni strani strpnost do splava, po drugi strani pa v njem vidijo le skrajno rešitev v primeru najhujših socialnih ali zdravstvenih težav nosečnic.

6. VIRI IN LITERATURA

6. 1 LITERATURA

ALCORN, Randy. 2016. *Zakaj izbrati življenje? Skrb za nerojene in njihove mame*. Ljubljana: Sara, center za ženske. [ISBN 978-961-285-182-8].

DOLAR Bahovec, Eva (ur.). 1991. *Abortus – pravica do izbire?! Pravni, medicinski, sociološki, moralni in politični vidiki*. Ljubljana: Skupina "Ženske za politiko". [COBISS-ID 24535296].

KUNSTELJ, Tone. 1987. *Pustimo jih živeti*. Ljubljana: Knjižice. [COBISS-ID 3697152].

PISNIK, Suzana. 2012. *Pravna ureditev umetne prekinitve nosečnosti v Republiki Sloveniji*. Magistrska naloga. Fikšinci: S. Pisnik, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru. [COBISS-ID 4330027].

STREHOVEC, Tadej. 2007. *Človek med zarodnimi in izvornimi celicami: : etični vidiki raziskav na človeških izvornih celicah*. Ljubljana: Brat Frančišek. [ISBN 978-961-6326-63-6].

ŠIPEK, Maša. *Posledična razsežnost religioznosti pri slovenskih katoličanih*. Diplomsko delo. Maribor: M. Šipek, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, 2016. [COBISS-ID 22554888].

ŠKORJANC Podkrižnik, Špela. *Pravica do svobodnega odločanja o rojstvu otrok*. Diplomsko delo. Maribor: Š. Škorjanc Podkrižnik, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, 2012. [COBISS-ID 4428075].

TOŠ, Niko. 1999. *Vrednote v prehodu II: Slovensko javno mnenje 1990–1998*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje slovenskega javnega mnenja. [ISBN 86-80227-97-8]

TOŠ, Niko. 2004. *Vrednote v prehodu III: Slovensko javno mnenje 1994–2004*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje slovenskega javnega mnenja. [ISBN 961-235-098-1]

TRAMPUŠ, Jure. 2017. *Kult spočetja: zakaj se katoliška cerkev še vedno tako goreče bori proti pravici do splava?* *Mladina*, 25. 8. 2017, št. 34, str. 17–21. [ISSN 0350-9346 (ISSN-L 0350-9346)].

USTAVA Republike Slovenije. 2005. Ljubljana: Mladinska knjiga. 94 str. [ISBN 86-11-17162-4].

6. 2 SPLETNI VIRI

AKTUALNO.RKC.SI. *Stališče katoliške Cerkve do splava*. 2006. [citirano 2. 2. 2018]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://aktualno.rkc.si/> .

AMBROŽ, Miha. 2010. *Splav* [pdf]. [citirano 26. 12. 2017]. Dostopno na spletnem naslovu: www.ringaraja.net/clanek/splav_2675.html#.

DOMOVINA.JE 2017. [citirano 2. 2. 2018]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.domovina.je/>.

GIBANJE za otroke in družine. 2016. *Programska deklaracija*. [citirano 21. 2. 2018]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zaotrokeindruzine.si/programska-deklaracija/>.

NIJZ (Nacionalni urad za javno zdravje). 2018. *Podatkovni portal*. [citirano 12. 2. 2018]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://podatki.nijz.si>.

SURS (Statistični urad Republike Slovenije). 2011. *Sloveniji za 20. rojstni dan* [pdf]. [citirano 28. 12. 2017]. Dostopno na spletnem naslovu: www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/1195.

ZAVOD ŽIVIM. 2018. [citirano 3. 2. 2018]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zavod-zivim.si/>.

ŽIŽEK, Pia. Spletna anketa *Odnos mladostnikov do splava*. Dostopno od 8. do 28. 1. 2018 na spletnem naslovu: <https://www.1ka.si/a/150938>.

7. PRILOGA

Priloga 1: Spletna anketa za dijake Gimnazije Celje - Center

Odnos mladostnikov do splava

Sem Pia Žižek, dijakinja 4. letnika, in delam raziskovalno nalogo na temo Odnos dijakov Gimnazije Celje - Center do splava. Ta anketa je povsem anonimna in bo uporabljena samo za namen te naloge. Vnaprej se zahvaljujem za sodelovanje in vaše iskrene odgovore.

SPOL - Spol:

- Moški
- Ženski

1 - Kateri letnik obiskujete?

- 1. letnik
- 2. letnik
- 3. letnik
- 4. letnik

2 - Kje živite?

- V mestu
- Na vasi

3 - Ali je po vašem mnenju pravica do splava temeljna človekova pravica, ki bi morala biti dostopna vsem?

- Da
- Ne
- Nisem opredeljen-a

4 - Kakšno je vaše stališče do splava?

- Splav podpiram v vseh primerih.
- Splav podpiram, nanj gledam kot na običajno sredstvo za uravnavanje rojstev.
- Sem za splav iz socialnih razlogov (mladoletnost matere, slab materialni položaj staršev, že preveliko število otrok, nosečnost kot posledica posilstva ipd.).
- Splav podpiram zgolj v primeru, ko so za to utemeljeni zdravstveni razlogi.
- Splava ne podpiram v nobenem primeru.
- Nisem opredeljen-a.
- Ne želim odgovoriti.

5 - Kaj po vašem mnenju najbolj vpliva na vaše/posameznikovo stališče o splavu?

- Družina
- Vera
- Prijatelji
- Mediji
- Drugo

6 - Opredelite se do naslednjih trditev:

	Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam
Potrebno je ukiniti pravico do splava.	☐	☐	☐
Splav je nekaj sramotnega.	☐	☐	☐
Splav je škodljiv za zdravje ženske.	☐	☐	☐
Splav ni primeren za mlade ženske.	☐	☐	☐
Splav naj bi se uporabljal samo takrat, ko odpove druga kontracepcijska metoda.	☐	☐	☐
Tudi moški mora prevzeti svoj del odgovornosti pri odločitvi za splav.	☐	☐	☐
Splav je boljši od drugih kontracepcijskih metod.	☐	☐	☐
Splav je zelo učinkovit način načrtovanja družine.	☐	☐	☐
Splav je družbeno sprejemljiv.	☐	☐	☐

7 - V katerih okoliščinah bi podprli splav? - Ocenite od 1 do 5.

	1 Splav upravi- čujem	2	3 Nisem opredel- jen-a	4	5 Splavu naspro- tujem
Nenačrtovana nosečnost	☐	☐	☐	☐	☐
Mladoletna nosečnost	☐	☐	☐	☐	☐
Rizična nosečnost	☐	☐	☐	☐	☐
Ugotovljene nepravilnosti na zarodku	☐	☐	☐	☐	☐
Incest	☐	☐	☐	☐	☐
Posilstvo	☐	☐	☐	☐	☐

8 - Poznate koga, ki je naredil splav?

- Da
 Ne

9 - Ali to vpliva na vaše stališče o splavu?

- Da
 Ne

10 - Ste seznanjeni s fizičnimi in psihičnimi posledicami splava?

- Da
 Ne

11 - Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili pritrdilno, naštejte nekaj teh posledic.

IZJAVA

Mentorica VALERIJA ZORKO, prof., v skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom *ODNOS DIJAKOV GIMNAZIJE CELJE - CENTER DO SPLAVA*, katere avtorica je PIA ŽIŽEK:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo (-ičino) dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 1. 3. 2018

žig šole

Podpis mentorice:
VALERIJA ZORKO, prof.

Podpis odgovorne osebe:
GREGOR DELEJA, prof.